

-PRIEŠO ARMİJA SUMUŠTA, -SAKO WALKER

VILNIUN SUVARYTI LIETUVIAI ŠOKO RUSIŠKUS ŠOKIUS

Garsiausiai plojo už lietuvišką "Oželį",
tylėjo, kai šoko "Kolchozo pirmininką"

Okupantas du metus ruošėsi "milžiniškai dainos šventei". Jis planavo suvežti į Vilnių visus lietuviškus chorų ir apie 40,000 dainininkų, bet sugebėjo suvaryti tik 25,000. Okupantai ir rusų propagandos aparatai įkinkė lietuvių nuolat pasakoją, kad "komunizmas savo forma yra lietuviškas", tačiau šiuo kartu ir to nebuvo išlaikyta: nemaža dainų buvo rusiškos, gudų, ukrainiškos tiek žodžiais, tiek melodija. Kai kurios dainos buvo kariško pobūdžio, betgi raginančios ginti "taiką".

Iškankinti Lietuvos žmonės jau seniai šoka pagal Maskvos bizūną. Tačiau šiuo kartu jie tame pačiame stadione turėjo pašokti maskoliškos publikos garbei jau rusiškus šokius, atmiestus lietuviškais. Šoko dar latviškus, estiškus, gudų šokius. Būta ir naujų "lietuviškų" šokių, iš kurių pažymėtinas "Kolchozo pirmininkas". Didžiausią susidomėjimą sukėlė betgi lietuviškas "Oželis".

Iš kitų Stalino garbei suruoštų parengimų reikia paminėti skudučių orkestrą, spaudos pramonės, sporto ir sveikatos parodas.

DAINŲ ŠVENTĖ BE DŽIAUGSMO

Ši šventė, kaip ir visi kiti bolševikų renginiai, turėjo dvi puses: viešąją — aikštėse ir uždarą — Lietuvos žmonių širdyse.

Mūsų žmonės liepos 21-oji buvo Lietuvos pavergimo, baisaus teroro, žmogaus teisių atėmimo ir visiško lietuvių degradavimo juodojo diena. Štai kodėl ir tos bolševikų išprievartautos šypsenos filmai tebuvo pakaruoklio šypsenos, ir tie patys šokiai — mirštančiųjų šokiai.

Tiesa, kad bolševikams pavyko suvaryti gyventojus į Vilnių, surinkti nemažą žmonių masę, bet taip pat tiesa, kad jų širdyse

se nebuvo nei džiaugsmo, nei ramybės.

ANTANAS VENCLOVA LIAUPSINA STALINĄ

Visa šventė, kaip jau buvo minėta, praėjo Stalino kulto kėlimu. Dar niekada jis nebuvo taip garbinamas, kaip dabar.

Ir iš viso, jokiai dievui višais laikais nebuvo suteikta tiek daug išviršinio liaupsinimo, kaip Stalinui.

Rašytojas A. Venclova ši dalyką taip išreiškia: "Mūsų šalyje nėra mylimesnio vardo už Leniną ir Staliną. Už Staliną nėra mylimesnio žmogaus viso žemės rutulio žmonėms". (Tiesa, 1950. VII. 20). ELTA

Į JAV ATVYKO DAUGIAU LIETUVIŲ TREMTINIŲ

NEW YORK, N. Y., rugs. 28 d. — Šios savaitės pradžioje į JAV atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Kijlauskas, Viktoras, Ona. Jie apsigyvens — 247 Starr St., Brooklyn, N. Y.
Langė, Antanas — 203 Ogilby Rd., Rockford, Ill.
Laikaitis, Andrius, Ona, Vaclovas — 1420 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Mačiukaitis, Milda, Arnoldas, Eduardas-F. — 7150 S. Mozart Ave., Chicago, Ill.
Marcinkevičius, Juzė — 1420 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Miceika, Jonas — 22 L. St., So. Boston 27, Mass.

Obalevičius, Sofija, Vladas, Raimundas — 855 Clifford Av., Rochester 5, N. Y.

Paltaržinskas, Rapolas — 5948 S. Green St., Chicago 21, Ill.

Papeliučka, Stasė, Jonas, Aras — 3017 S. 78th St., Philadelphia 42, Pa.

Piečaitis, Vincas — 8215 Longpoint Rd., Dundalk 22, Mt. Pinikas, Kazys — 3410 S. Wallace St., Chicago, Ill.

Rimydīs, Antanas — 377 So. 4th St., Brooklyn, N. Y.

Sičiūnas, Elena, Irena, Jeronimas, Algimantas, Danguolė —

3118 "U" 32nd St., Omaha, Neb. Skrubėnas, Pranas, Mildė — 734 W. 35th St., Chicago, Ill. Tamašauskaitė, Elzbieta — 1515 S. 49th St., Cicero 50, Ill. Tavaras, Izidorius, Uršulė — R. R. 2, Valparaiso, Ind.

Toleikis, Pranas — 100 Lafayette St., Paterson, N. J. Vasiliauskas, Felicija, Aušrelė, Cezaris — 30 Walnut St., Newark 5, N. J.

Virakas, Vladas — 3307 S. Emerald Ave., Chicago 16, Ill.

BALF Imigracijos Komitetas

Lenkai nesiųs britams popieriaus

LONDONAS. — Lenkų vyriausybė pranešė britams, kad ji nutraukianti susitarimą medžio gaminiams parduoti.

Manoma, jog tai yra represijos prieš britų nutarimą neparuoti lenkams karo medžiagai gaminti tinkamų mašinų.

Lenkai buvo pasižadėję parduoti britams apie 20,000 tonų popiermalkių. Dabar britai turės kitur ieškoti reikalingų žaliavų.

—New Yorko policijos komisijonierius Murphy įsakė 21 policijos karininkui vykti į priekiusių teisimą ir liudyti apie kvičių ėmimą.

—Ispanijos diktatorius Franco, policijos ir maurų kavalerijos lydimas, ketvirtadienį peržengė Portugalijos sieną. Oporto mieste diktatorius tarėsi su Portugalijos premjeru Salazar.

Marinai kovoja Seul gatvėse. Jiems teko naudoti granatas prieš pasislėpusius trobesiuose komunistus.

Policija apramino karštus jaunuolius

DIUSELDORFAS, Vokietija. — Ketvirtadienį vokiečių policija apramino 200 jaunų komunistų, kurie rengėsi suruošti demonstraciją prieš komunistų partijos centro.

Britų karo vadovybė įsakė komunistams atiduoti kariuomenai apgyvendinti reikalingą namą. Komunistai pareiškė, kad jie neklausys britų įsakymo, ir pradėjo kurti jaunimą rinktis prie namų ir protestuoti. 300 vokiečių policininkų gumėmis lazdomis pasitiko jaunuolius.

Westfalijos parlamentas nutarė išmesti komunistų atstovus iš visų komitetų, nes joks produktingas darbas su jais negalimas.

Vakarų Vokietijos gamyba didėja

FRANKFURT, Vokietija. — Oficialiai paskelbtos žinios rodo, kad paskutiniomis mėnesiais Vakarų Vokietijos gamyba padidėjo.

Rugpjūčio mėnesį vokiečiai pagamino 114% 1926 metais gamintų kiekį. Praeitą mėnesį vokiečiai išvežė užsienin prekių už 178 milijonus dolerių.

Indonezijos vyriausybė užsakė pas Krupą 100 garvežių, už kuriuos pasižadėjo sumokėti 4,760,000 dolerių. Sąjungininkai leis vokiečiams gaminti gazoliną.

Britai sulaukė 45 sovietų baržas

BERLYNAS. — Ketvirtadienį britai sulaukė 45 sovietų baržas, slinkusias Vakarų Berlyno kanalais.

Britai pranešė rusams, kad minėtos baržos neturi reikalingų leidimų. Be to, kai kurios turi žymiai didesnį krovinį, negu nustatytos taisyklės leidžia tokiomis baržomis vežti. Manoma, kad britai ėmėsi šių priemonių sovietų siautėjimui apraminti.

Paskutinėmis dienomis rusai pradėjo kabinėtis prie britų laivų, ieškojo priekabių prie sienos. Britai parodo rusams, kad ir jie žino skaudžią vietą ir moka ją paspausti.

Vėliausios žinios

—Iškėlus Jungtinių Tautų karo jėgas Inchon uoste, Korėjos komunistai suėmė 20,000 sostinės mokytojų, inžinierių ir valstybės tarnautojų. Visi išvežti į šiaurę ir paskelbti įkaitais. Komunistai yra pasirošę žudyti išvežtuosius, jei pietiečiai neklausys jų pageidavimų.

—Chicago mokslininkai turi vilties gaminti elektrą iš atomo. Jie pagamino termometrą atomo karščiui matuoti. Minėtų termometru eina stipri elektros srovė, kurie tikimasi pažaboti.

—Jungtinių Tautų asamblėja atmetė sovietų pasiūlymą pakviesti komunistų pavergtos Kinijos atstovą į tarptautinę organizaciją.

—Vakar Indonezija priimta į Jungtines Tautas. Visi asarblėjos atstovai balsavo už naujai susiorganizavusios valstybės priėmimą. Atstovai išėjo į kiemą stebėti, kaip buvo iškeliamas Indonezijos vėliava. Iš viso tarptautinė organizacija dabar turi 60 narių.

—Valstybės departamentas vakar ryte paskelbė, kad gen. MacArthur turi teisę siųsti karių į šiaurės Korėją, bet vakare prezidentas Trumanas pareiškė, kad reikalingas Jungtinių Tautų nutarimas. Prezidentas priminė laikraštininkams anksčiau šiuo reikalu jo padarytus pareiškimus.

—Jungtinių Tautų atstovai vakar vakare svarstė rezoliuciją, kuri leistų karo jėgoms naikinti priešą. Šiaurės Korėjos Tvirtinama, kad jau susitarta dėl teksto. Šiandien, o gal rytoj rezoliucija bus pasiūlyta asamblėjai.

—Gen. Walker pareiškė, kad iki šio mėto jis dar negavęs reikalingų instrukcijų dėl žygiavimo į šiaurę. Jis nori, kad šis klausimas greičiau būtų išaiškintas.

—Korespondentai iš Seul praneša, kad komunistai rengiasi priešintis Jungtinių Tautų karo jėgoms. Visame pasienyje paskubomis jie kasa apkalas. Visas slėnis, gulys ir rytus nuo Seul, paverstas tvirtovėmis. Priešas traukia savo jėgas į šiaurės rytų pakraščius. Jie nori pradėti pasitarimus paliauboms.

—Stafford Cripps vyksta vienai savaitei gydytis į Šveicariją.

—Nuteisti Amerikos komunistų partijos centro komiteto nariai įteikė peticiją vyriausiajam teismui peržiūrėti žemesniųjų teismų sprendimus.

—Britų kabinetas nutarė imtis priemonių greitinti slėpinių statybų. Slėpynės turi būti taip statomos, kad apsaugotų nuo atominių bombų.

—Belgų vyriausybė įsakė 7 lenkams išvažiuoti. Dabar Varšuvos valdžia įteikė belgams protestą dėl angliakasių išsiuntimo.

—Rytų Vokietijos komunistai įkilo į kalėjimą tris jaunuolius už platinimą prieš komunistus nukreiptų bloščiurėlių. Nuteistieji turės kalėti po 10 metų. Norima, kad ir kiti "pasimokyty, jog negalima ardyti gerų vokiečių ir rytų kaimynų santykių".

—Belgai teisia gen. Ernst von Falkenhause. Karo metu jis buvo Belgijos buvusio vokiečių karo jėgų vadas. Belgai sako, kad šis 72 metų generolas įsakęs sušaudyti 240 civilius įkaitus ir išsiuntęs į stovyklas 250,000 belgų. Falkenhause sako, kad jis protestavęs prieš šiuos Hitlerio įsakymus, bet tatau negelbėjo. Asmeniškai jis buvęs priešingas įkaitų šaudymui ir žmonių išvežimui.

—Italijos Maria Napoli vedė į Taurianova turgų paristą kiaušlę. Pastaroji panoro pasipriešinti. Ji paverė savininkę, vilko ją kelis žingsnius ir užmušė.

—Sovietų spauda ketvirtadienį atspausdino platų pranešimą apie Pjonyngango bombardavimą. Laikraštininkas sako, kad kiekvieną dieną JAV įvairaus dydžio lėktuvai mėto bombas ir apšaudė kulkosvaidžiais svarbesnius centrus. Miestas gauna vos porą valandų pailsėti.

—Sen. Estes Keefauver prašo prokurorą McGrath ir FBI pagelbėti tyrinėti organizuotą nusikaltėlių veiklą. Komitetas išsuntinėjo įsakymus visai eilei asmenų liudyti. Vakare buvo klausinėjami Kansas miesto itajamieji, o netrukus bus klausinėjami čikagiečiai.

—Trečiadienio vakare boksininkas Ezzard Charles sumušė Joe Louis. Pastarasis norėjo atgauti čempiono titulą, kovėsi 15 rėndų, bet pralaimėjo. Rungtinių žiūrėti susirinko 20,000 žmonių. Charles pareiškė, kad niekad jis nebuvo gavęs tokių skaudžių smūgių. Abiem boksininkams kraujas tekėjo iš nosies, akys buvo aptinusios.

AMERIKOS MARINAMS ĮSAKYTA VYTI BĖGANTĮ PRIEŠĄ

Pietų Korėjos karo jėgoms liepta išgaudyti
Seul mieste besislapstančius komunistus

TOKIJO, Japonija, rugs. 28 d. —Pietų Korėjoje buvusi komunistų armija sumušta, — šiaandien pareiškė gen. Walton H. Walker, Jungtinių Tautų karo jėgų vadas Korėjoje. — Korėjoje dar yra atskirų komunistų armijos dalinių, juos dar teks sumušti ir nuginkluoti, bet jie jau nesugeba savo veiksmų suderinti.

Gen. Walker pareiškė, kad Pietų Korėjoje yra atskirtas didokas komunistų kareivių skaičius. Atskirtieji bus sunaikinti, jei jie nesuks laiku išskelti aukštyn rankų. Jis tvirtina, kad nė vienas jų negalės pasprukti į šiaurę. Karo vadovybė imasi priemonių, kad priešas neprasisiveržtų.

Šiandien JAV karo jėgos išlaisvino Taejon, Chongju ir Namwon miestus. Vienur kitur komunistai bandė pasipriešinti, bet tankai juos priverė mesti ginklus. Amerikos lakūnai ir bazukos šiaandien sunaikino 23 komunistų tankus. Priešas bandė prasliauti į šiaurę, bet šiaandien sunaikinti Chongju sritin skubėję daliniai.

Pietų Korėjos karo jėgos stumiasi pirmyn rytų pakraščiais. Korėjiečiai jau išlaisvino miestelį, kuris yra tik 55 mylių atstume nuo 38-tos lygiagretės.

Šiandien pavyko išlaisvinti 90 amerikiečių. Tačiau Vakary Taejon policijos stotyje rasta 40 amerikiečių lavonų. Komunistai, prieš bėgdami į šiaurę, išžudė visus nelaisvėje laikytus amerikiečius. Gyvi liko tik du JAV kariai, kurie pasakojai apie pasibaisėtinas paskutines valandas.

Rugsėjo 22 d. komunistai apipylė gazolinu Chongju kalėjimą ir suėdino ten laikytus 22 JAV karius belaisvius bei 787 korėjiečius.

GEN. MACARTHUR GALI SIŪSTI KAREIVIUS Į ŠIAURĖS KORĖJĄ

Tebevalo Rytų Vokietijos komunistų partiją,
į "parlamentą" neįleistas Gerhard Eisleris

WASHINGTON, D. C., rugs. 28 d. — Savo laiku atsakomągi pareigūnai pasakojo, kad bus reikalingas Jungtinių Tautų nutarimas karo jėgoms siųsti į šiaurės Korėją, bet šiaandien išaiškinta, kad joks naujas nutarimas nereikalingas.

Birželio mėnesį saugumo tarnyba įpareigojo gen. MacArthur sunaikinti Korėjos komunistų karo jėgas.

Jei karo vadui atrodytų, jog yra reikalo vykdyti į šiaurę komunistų jėgų ieškoti, tai jis turi pilniausią teisę ten vykdyti.

TRUMANAS TARSI SU DEAN ACHESON

Pranešama, kad šiomis dienomis prezidentas Trumanas tarėsi su sekretoriu Dean Achesonu ir atsakomągiais valstybės departamento pareigūnais.

Prezidentas informuotas apie Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Kanados, Australijos ir kitų valstybių nuomones apie karo jėgų siuntimą į šiaurę.

Pradžioje manyta kelti klausimą Jungtinėse Tautose, bet visi prieina nuomonės, kad nauji nutarimai nereikalingi.

TEKS SVARSTYTI OKUPACIJOS KLAUSIMUS

Diplomatai mano, kad tarptautinė organizacija galės svarstyti Korėjos okupacijas klausimus.

Nei JAV, nei kita valstybė nenori karo bazių Korėjoje. Amerikiečiai nori išlaisvinti Korėją nuo komunistų, praveisti laisvų ir demokratinių rinkimų visame krašte ir sudaryti pastovią vyriausybę.

Nelaisvėje buvę kareiviai pasakoja, kad gen. William Dean buvo laikomas Chongju kalėjime. Prieš porą savaičių kalėjimo vadovybė gavusi įsakymą išvežti jį į šiaurės Korėją. Yra vilčių dar rasti jį gyvą.

Šiandien pavyko išlaisvinti 90 amerikiečių. Tačiau Vakary Taejon policijos stotyje rasta 40 amerikiečių lavonų. Komunistai, prieš bėgdami į šiaurę, išžudė visus nelaisvėje laikytus amerikiečius. Gyvi liko tik du JAV kariai, kurie pasakojai apie pasibaisėtinas paskutines valandas.

Rugsėjo 22 d. komunistai apipylė gazolinu Chongju kalėjimą ir suėdino ten laikytus 22 JAV karius belaisvius bei 787 korėjiečius.

Šeši komunistai patraukti teisman

BERLYNAS. — Šeši seni, itakingi ir veiklūs komunistai patraukti Rytų Vokietijos teisman.

Prokuroras Fritz Kaul pareiškė, kad netrukus bus pradėta nagrinėti buvusio politbiuro nario Paul Merker, kompartijos laikraščio redaktoriaus Lex Ende, propagandos vado pavaduotojo Bruno Goldhammer, sovietų zonos geležinkelio direktoriaus Willi Kreikemeyer, Berlyno radijo stoties viršininko Leo Bauer ir komunistų moterų lygos pirmininkės Maria Welterer byla.

Kaltinimas sako, kad jie bendradarbiavo su vakarais. Manoma, kad Noel H. Field gali būti pakviestas liudininku.

EISLERIS NEĮLEISTAS Į "PARLAMENTĄ"

Pasekibus 400 "parlamento" narių sąrašą, paaiškėjo, kad visa eilė aukštųjų valdininkų neįleista į vadinamą seimą.

Iš JAV pabėgęs Gerhard Eisler neseniai buvo išmestas iš partijos politbiuro, o dabar neįleistas ir į "parlamentą". Nepateks į "parlamentą" 14 ministrų, kurie dabar tarnauja rusams.

"Rinkimų" metu gyventojams teks "rinkti" komunistų pastatytus 400 kandidatų.

"NAUJIENŲ"

raštinė atdara kasdien nuo 9 ryto iki 5 vak., šeštadienį nuo 9 iki 12-tos diena, sekmadienį uždaryta.

JAUNIMO ŠOKIAI SU EUROPIETIŠKA MUZIKA

KIEKVIENĄ PENKTADIENĮ - ŠEŠTADIENĮ - SEKMADIENĮ - TREMTINIŲ NAMUOSE, 2244 WEST 23RD PLACE, CHICAGO 8, ILLINOIS

Pradžią: penktadienį ir šeštadienį 8 val. vakare; sekmadienį 7 val. vakare. Groja BALYS PAKŠTAS ir JO KAPELA Izanga 50 centų
SUSIRINKIMAMS, PUBUVIAMS, VESTUVĖMS REZERVUOKITE DIDŽIAJĄ AR DVI MAŽESNES SALES TREMTINIŲ NAMUOSE. Telefonas: VIRGINIA 7-8711

TREMTINIŲ VARGAI DĖL EMIGRACIJOS IR BALFO VEIKLA

Rašo KAN. DR. J. B. KONCIUS

Lankydami tremtinių stovyklas, ypatingai Vokietijoje, Amerikos zonoje, radau šimtus lietuvių DP, kurių emigracija į Ameriką buvo sulaukta JAV saugumo. Jų visa dauguma, beveik 80%, yra sulaukta dėl nesusipratimų ir saugumo pareigūnų klaidų bei įvairių įskundimų. Teko patirti, kad komunistų agentai sudaro skundus prieš rimtus ir gerus asmenis. Sulauktyjų bylų išaiškinimas yra labai sunkus ir komplikuotas, nes jiems dažniausiai nepasakoma, už ką jie sulauktyti ir žmonės todėl nežino, kaip apginti savo teises. Sulauktyjų procedūra tęsiasi apie 6 mėnesius, o kartais virš metų. Jie jaučiasi nei paleisti, nei pakarti ir nežino, kas reikia daryti. Tyrinėdamas jų bylas, įsitikinau, kad jie yra skriaudžiami neteisingai ir todėl dariau žygių DP Komisijoje ir karo saugumo įstaigose. Šiuo tikslu kalbėjau su DP Komisijos saugumo viršininku Bornstein ir su US Armijos saugumo viršininku majoru Abraham. Jiems išdėčiau, kad saugumas daro daug klaidų ir neteisingai skriaudžia tiek daug žmonių. Prašiau, kad jie patikrintų iš naujo sulauktyjų bylas ir atitaisyti klaidas. Sulauktyjų tremtinių tarpe yra ne tik lietuviai, bet didelis skaičius ukrainiečių, latvių, lenkų ir kitų. Mažiausiai dėl saugumo sulauktyjų yra žydų kilmės tremtinių, bent man nepasisekė rasti nė vieno žydo, sulauktyto saugumo sumetimais.

Amerikos Kongresas išleido DP įstatymą visai humanitariniais sumetimais, kad pagelbėtų po šio karo skaudžiai nukentėjusiems tremtiniams. Amerikos tauta ir valdžia, suprantama, rodo daug gailėstinumo ir sudeda žymiai aukų nelaimingiesiems gelbėti. Jei padaroma neteisingai skriaudų tremtiniams, tai čia nėra Amerikos tautos kaltė, bet nevykęs pareigūnų parinkimas šiam humanitariniam darbui. Amerikos valdžios parinkti asmenys šiam kilniam darbui yra nevykę.

Visuose savo pergyvenimuose tremtiniai žiūri į ateitį su viltimi ir pasitikėjimu, kad jiems pasiseks visas sunkenybes ir gyvenimo skurdą pergyventi, pagelbstint savo brolius ir sesuteles lietuviams, gyvenantiems užjūryje. BALFO organizacijos darbas yra gerai išvystytas, ypač Vokietijoje, bendradarbiaujant su IRO. Generalinio BALFO įgaliotinio J. Valaičio centras yra Muenchene, Vokietijoje. Iš viso ten dirba 8 tarnautojai; viena raštinė randasi IRO patalpose, o antroje raštinė, centralinė, 20 Rauchstr. Tarnautojai yra IRO apmokami. Britų zonoje BALF skyrus randasi Bad Salzfluffen. Šiame skyriuje dirba IRO apmokami 8 darbininkai; čia Britų zonoje yra daugiau darbo, nes vien klaidpėdžių yra per 3,000 žmonių.

Prafcūzų zonoje BALFO skyrus yra Reutlingen; čia dirba IRO apmokami 4 asmenys, nes šioje zonoje lietuvių tremtinių beliko keli šimtai. IRO ne vien apmoka BALFO tarnautojų algas Vokietijoje, bet taip pat parūpina patalpas raštinėms, duoda reikmenes, duoda automobilius ir sunkvežimius, o taip pat tiekia benziną ir taisto mašinas nemokamai. Visais geležinkeliais visoje zonoje mūsų tarnautojai gauna dykai pravažiavimą Va-

Town of Lake surinko \$857.09

Viena didesnių lietuvių kolonijų Town of Lake, pasiekė gerų rezultatų viešosios rinkliavos dieną (Tag Day), surinkdama viso \$857.09. Vadovaujant buv. tremtinių kolonijos kapitoniui Dr. J. Dauparui, buvo suorganizuota 41 rinkėja, kurios nuosirdžiai dirbo ir aukojosi kilniam likimui. Gražūs jų darbo rezultatai matyti iš šių rinkėjų sąrašo:

Aurelija Pimpytė	\$80.92
Eugenija Mažickienė	72.57
Aleksandra Kiviniene	50.16
Regina Štuopytė	46.10
Marija Greblūnienė	44.48
Ksaveras Pimpys	40.57
Irena Šalčiūnienė	39.41
Monika Locias	34.74
Antanina Budavičaitė	31.70
Pranė Mockuvienė	25.21
Josefa Lukošius	27.00
Kunegunda Dauparas	20.44
Margarita Kavaliūnaitė	20.24
Marija Peteraitis	20.44
Ona Landis	21.10
Aleksandra Eivienė	18.03
Izabelė Vėžienė	17.49
Della Kalvaitienė	17.92
Zuzana Balsienė	17.99
Paulina Vazniene	16.65
Aldona Motiejūnaitė	13.04
Vladė Bakatienė	12.45
Mary Sabaliūnas	11.91
Eduardas Vitkus	15.78
Nijolė Gulbinskaitė	7.75
Emilija Pauzudis	6.12
Vladys Vilimas	6.95
Algirdas Kavaliūnas	8.98
Ona Jodkienė	6.86
Audronė Mackevičiūtė	6.34
Barbora Wasik	5.29
Silvija Belenske	6.60
Joana Juknevičius	5.25
Eleonora Leskūnaitė	4.22
Irena Pauliūtė	4.25
Grazina Lapatinskaitė	3.39
Charles Baranuskas	3.12
Elena Jokubaitienė	2.75
Kardina Stegvilienė	5.42
Antanas Pauzulis	0.19

Rinkliavos dieną gražiai talkininkavo ir darbu prisidėjo, skaičiuojant pinigus ir kt., kun. K. Jursėnas, kun. A. Paukstys, kun. A. Zvinglis, Petras Salukas, Mary Juško. Savo mašina ir praktiškai patarimais pagelbėjo pereinę metų kapitoniui Mrs. Pivariūnas. Garsino ir leido naudotis patalpomis parapijos klebonas kun. A. Linkus. Jiems visiems BALFO Vajaus Komitetas reiškia širdingą padėką.

Dėl pasitaikiusių netikslumų kreiptis į BALFO raštinę, 840 W. 33rd St., tel. Yards 7-4789. —N.

—Prezidentas Trumanas trečiadienį paskyrė buvusį telefonų bendrovės prezidentą Walter G. Giffordą JAV ambasadorium Anglijoje. Gifford yra republikonų partijos narys.

GIRARDVILLE, SHENANDOAH, MAHANOV CITY IR SHAMOKIN

Atostogos anglių kasyklose. — Seni prisiminimai ir pažįstamų likimas. — Kaip gyvena angliakasiai. — Komunistų vargai

Gaivę pora savaitę atostogų, nutariau jas praleisti ten, kur prieš 22 metus kasiau 20 metų anglis. Kai senatvė pradėjo belstis į mano gyvenimo priemenės duris, tai anglių kasyklas aplėdau ir pasirinkau lengvesnį darbą. Taigi dabar sumečiau vėl aplankyti tas vietas, kur anuomet su draugais buvau šilčiausiai gyvenęti.

Štai aš jau Girardville. Jį aplėdau prieš 43 metus. Čia buvo mano darbo pradžia. Kaip čia viskas iš pagrindų pasikeitė! Iš senų buvusių draugų dar suradau du! O jauniemas jau man visai nepažįstamas. Biznio įstaigos jau kitos. Kur seniau buvo kasamos anglys, dabar kai kur žolė žaliuoja. Kasyklų tų jau nėra. O ten, kur seniau būta žaliuojančių kalnų, dabar anglis po žeme rausiama. Tos kasyklos eina nuo Tamaqua iki Shamokin. Čia visa nauja! Visur matai vyrus, sėdinčius prie savo namų. Jie rūko cigaretes ar pyptukę traukia. Maniau, kad tai tinginiai taip laiką praleidžia. Kur tau! Tai naujieji pensininkai. Jų senatvė jau ap rūpinta. Ne tokios aprūpintos senatvės seniau sulaukdavo

darbininkas. Tai vis darbininkų kovų vaisiai. Nevisi vieno, kas pensijas gauna. Kas turi didesnę šeimą, tie gauna daugiau. Kitaip atrodo kai kurie viengungiai, kurie seniau pastovaus darbo neturėjo. Jie nesugebėjo savo senatvę aprūpinti. Dabar tie atrodo kaip šiluvos ubagai.

Šiaip gyvenimas eina, kaip ejo. Darbininkai tarp savęs lenktyniauja naujus namukus statydami. Stato kas sau ir vis geresnius, — vieni kitiems nepasiduoda.

Shamokine suradau savo seną draugą J. D. Taunį. Jis gerą vietą turi krautuvę. Ji prekų kupina. Nors J. D. Taunis turi jau apie 80 metų, bet ne atrodo senas. Tiesa balutis kaip sniegas. Bet gyvena vienišiu, jokia brūnė dar jo nesuvaliojo.

Čia komunistų maža. Visi dabar jie nosis pakabinę. Jie nedrįsta viešai rodytis. Skundžiasi, kad valdžia juos persekiojanti. Iš mažos baimės dideles akis daro. Tiesa, kai ką iš jų policija suima, bet juk suima ne už politiką, bet tik už kriminališkus nusikaltimus. Kas kaltas, kad komunistai posenatvės seniau sulaukdavo

ir kitus nusikaltimus, kuriems bausmė numatyta kaip kriminalistams. Tokių suimtų tarpe yra net vienas slavų kunigas. O štai tokie kaip Mardosa ir Urbonas laisvi vaikščinėja, bet dairosi, — bijosi būti suimtais.

Frank Lavinskis

DR. A. A. RUDOKAS
OPTOMETRISTAS
4701 So. Damen Ave.
CHICAGO 9, ILL.
Ofiso valandos: kasdien nuo 9 — 9 vakarais, išskiriant trečiadienius. Šeštadieniais nuo 10 ryto iki 6 vak. Saaukite: YARDS 7-7381.

MALIAVA
SIENOM POPIERIS
Šepečiai ir Reikmenys

Pilniausias stakas Bridgeporte
DUPONT'S DUCO ENTERPRISE ELLIOTT'S

Taipgi kopėčios, sienoms popieriai, įnagai, VARNISIAI, valymui medžiagos, vaškai ir kt.

BRIDGEPORT HARDWARE AND PAINT STORE
(The Stanmat Corporation)
3214 SO. HALSTED STREET
Chicago 8, Ill.
CALUMET 5-4667

SAVAITRAŠTIS "ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSAS"
U. S. A. metams kainuoja Galima išsiųsti per "Naujienas" arba tiesioginiai, adresuojanti:
Du doleriai
"A. L. Balsas"
Casilla de Correo 303, Buenos Aires, Argentina.

AR ŽINOTE KĄ RAŠO "KELEIVIS"
AR ŽINOTE, kodėl vieni ji giria, kiti keikia, bet visi mėgsta ji skaityti?
Net ir kunigai pasislėpę ji studijuoja, nors savo parapijonims draudžia ji ir rankas paimti.
"KELEIVIS" žmonės mėgsta dėl to, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybės skelbti.
Žmonių mulkintojus ir apgavikus jįsi lupa be jokio pasigailėjimo.
Be to, jame rasi visokių patarimų, pamokinių, gražių eilių, idomių paveikslų ir žinių iš viso pasaulio.
Kainuoja tik \$3.00 metams
Adresas toks:
"KELEIVIS"
636 Broadway
SO. BOSTON, MASS.

"NAUJENOS" — NEISSEMIAS ZINYNAS IR ISMINTIES SALTINIS. SKAITYKITE JAS IR KITUS RAGINKITE SKAITYTI IR PLATINTI!

Garsinkitės "N-nose"

DR. VAITUSH, OPT. LIETUVIS

Mano 30 metų praktikas jūsų garantavimas.
Palengvina akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svajimo arba aptemimo, nervotumo, skaudama akių karštį, atitaiso trumparegystę ir toliaregystę. Pritrenkia teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimas daromas su elektrine parodoma mažiausias klaidas. Speciali atida atkreipiamą į mokyklos vaikus.

Val. nuo 10:00 ryto iki 7:30 v. v. Šeštadieniais iki 6 valandos vakare. Sėdintis uždaryta visa diena, o Nedėlio pagal sutartį. Daugely atsitikimų akys atitaisomos be ainių. Kainos pigiau kaip pirma.

4712 So. Ashland Ave.
Phone YARDS 7-1373

Dr. Kazimieras

MICHEL OPTOMETRISTAS

Tikrina akis, pritaiko akinius, ištaiso kreivas akis be operacijos, turi modernius instrumentus akių bandymui.
Kreipkitės į Dr. Michel dėl akių trūkumų; 35 metų praktika palengvina akių tyrimą, kuris atliekamas su didžiausiu rūpestingumu.
Jei jūsų akys asaroja ar niežti, negalite sėdėti įverti ir adata, akys bijo aštrios šviesos, nežiūrėte skaityti, užleikit pasitarti pas Dr. Michel — nieko nekainuos.

Antras aukštus.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas YARDS 7-6616.
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro Geras natūralusis.
Kaibu lietuviškai.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel. YARDS 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
3401 SO. HALSTED STREET
kampas 34th Street
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8 Trečiadieniais nuo 10 iki 12. Šeštadieniais, nuo 10 iki 4 v. p. p.

Dr. R. P. Lukus
LIETUVIS REGISTRUOTAS OPTOMETRISTAS

Akių Egzaminavimas Akiniai Pritaikymas ir Lensų Pataisymas
7054 SO. WESTERN AVENUE
Telefonas WALBROOK 5-4353

Valandos: 7 iki 9 vakaro kasdien išskiriant ketvirtadienį. 8-11-3.
Telefonas LAfayette 3-4151

DR. JOSEPH F. MEUS
OPTOMETRIST

3982 ARCHER AVENUE
CHICAGO 32, ILLINOIS
VALANDOS: 10:00 ryto—6:00 popiet Pirmadienį ir Ketv. 10 ryto—9:00 vak.

DR. E. MARKUNAS
Lietuvis Optometristas

Akiniai taigai pataisomi.
6859 SO. WESTERN AVE.
Valandos: trečiadienį, penkt. ir šeštadienį 9 vakaro kasdien pagal susitarimą.

Ofiso telefonas WALBROOK 5-6859
Rez. telefonas: DIVERSEY 8-0165

PROGRESS LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĖS

PECIAL. SAUDYTUVAI, TELE-VIZIJOS APARATAI, SKALBIAMOS MAŠINOS, BALDAI, MATAI, KILIMAI, LOVOS IR VAIKŲ BALDAI.

Didžiausias Pasirinkimas MAŽIAUSIOS KAINOS Lengviausi Išmokėjimai.

Baldai Padaromi Pagal Užsakymą

PROGRESS FURNITURE CO.

3224 SO. HALSTED ST.
Tel. Victory 2-4226

4183 ARCHER AVE.
Tel. LAfayette 3-3171
CHICAGO, ILL.

Leidžiame lietuviškas radio programas antradieniais 7:30 valandą vakare iš stoties WGES, 5000 watts—1390 kil.

"NAUJENAS" kaito visų stoties, žmonės darbininkai, biznieri, profesionalai, dvasininkai, mokslininkai ir valstybininkai.

LITERATŪROS VAKARAS SO. BOSTONE

Be ypatingai dideės reklamos, tik vienos lietuvių spaudos (Keleivio ir Darbininko) ir lietuvių radijo pusvalandžių metu kukliai pagarsintas, šių metų rugsėjo mėnesio 24 dieną So. Bostone Municipal Building patalpose įvyko lietuviškos literatūros vakaras. Tai Lietuviškos Kultūros Rėmėjų Būrelio vadovybės ir tiesioginių to vakaro dalyvių nuopelnas. Nebuvo šita vakare šaltų ir šiltų užkandžių su silpnais ir stipriais gėrimais, nebuvo čia nė išgarsėjusių polkų orkestrų, tačiau ir ši vakarą atsilankiusieji buvo pasotinti šimtą kartų vertingesniais dvasiniais dalykais.

Pirmuoju programos vykdytoju į sceną įėjo kuklus, paprastas vyras, švelnios sielos poetas J. Aistis-Aleksandriškis. Jis nuotaike patiekė pluoštą savo sukurto poezijos, apdainuojančios lietuvišką šilainę, poeto paskirtį, kuris kaip brangakmenį ieškotojas-naras iš gyvenimo dumblyno stengiasi išgriežti dvasinių perlų, kad jais galėtų pasipuošti ir pasigėrėti žmonių sielos; jis taip pat išsakė ilgęsi ir skausmą žmogaus, likusio be tėvynės žvangios:

“Be Tėvynės brangios, be draugų ir be nieko
Alpsta mano širdis neįėjog nuolatos —
Nykdama savyje nė žymės nepalieka,
O tyla šurpulinga nepaliauja kvatol”.

Rašytojas kun. Stasius Būdas, pakeitęs poetą Aistį, paskaitė ištrauką iš naujai rašomo romano apie tūlą vaikinuką Rapa-liuką, kurio motinai mirus, jis lyg niekam nebereikalingas dailtas, perduodamas silpnam bažnyčios varpininkui padėjėju. Pirmesnieji šio rašytojo kūriniai (pvz. “Mokytojas Banaitis” ir kt.) nesudarydavo pažymėtinai stipraus literatūrinio įspūdžio, bet šitame literatūros vakare duotoji ištrauka iš naujo romano leidžia spėti, kad rašytojas Stasius Būdas jau yra suradęs save ir tvirtai stovi lietuvių prozos kūrėjų tarpe. Lauksime pasirodant jo naujojo kūrinio, kuris, minėjome, turės būti tikrai tvirtas, įdomus ir meniškas atžvilgiu tikrai stiprus.

Rašytojas humoristas Antanas Gustaitis, kaip paprastai viešose pasirodymuose, ir ši kartą susilaukė visai pelnyto pasisekimo. Jo eiluotėi kūriniai: “Jau-nimo Giesmė”, “Elegija” ir “Blusa” išsiskyrė nedviprasmišką klausytojų pasigėrėjimą ir pritarimą. Šių eilučių autorių buvo užsipaules rašytoją prašydamos leisti vieną kitą humoristinių eilėraščių punktą patiekti Naujienų skaitytojams, tačiau toji “ataka” pasiliko nesekminga, todėl šiuo tarpu tenka pasitenkti tik paties fakto konstatavimu, jog rašytojui humoristui A. Gustaičiui, kur jis bepasirodė ir kokia proga jis savo kūrinį skaityti, visada gali tikėtis susilaukti didelio nuosirdaus pritarimo ir padėkos.

Poetas Stasys Santvaras, būdamas dainininkas-artistas, savo kūrinį paskaitė tikrai meniškai, pasigėrėtinai. Jo sukurta eilėraštis apie žmogaus geismą būti margaspaliu drugeliu, darbščiaja bite ir kitų tverinėliu ilgai pasiliks klausytojų atmintyje. Poetui Santvarui nemažai yra tekę užmetimų dėl jo kūrybos. Tų užmetimų būta tremtyje Vokietijoje ir net čia Amerikoje, tačiau nežiūrint to poetas savo pozicijas lietuvių rašytojų tarpe yra pelnytai iškovojęs ir jokie užsipuolimai jo iš to pozicijų išstumti nebegali. Jo kūrinii knygose: “Minių Mylimoji”, “Saulėtekio Maldos”, “Žvejai”, “Laivai Palaužtom Burėm” ir kt. pasiliks neginčijamomis lietuviškos kultūros vertybėmis. Tenka tik tai pasidžiaugti, kad rašytojas nė naktinio darbo mašinų triukšme nepraranda energijos ir kūrybinio impulso.

“Nebijom rudenio, nebijom ir žiemos gruodų —
Giliai įleidom šaknį mes į savo krantą...
Atskrieja viesulai, pakyla sutėmų vaiduokliai —
Ir vėl diena ugnim ir auksu mūsų languosna krenta...”

Visą vakaro programą apvainikavo artistas Henrikas Kačinskas, meniškai paskaitydamas A. Vaičiūlaičio parašytą “Elenutės Nuodėmę”. Henrikas Kačinskas kaip buvo, taip ir pasilieka nepasiekiamas žodžio meistras scenoje. Tik gaila, labai gaila, kad šio didžiojo menininko kūrybinės jėgos nesudaromos sąlygos pasireiškė visu platumu. Ir ko norėti? Net kai kurie lietuvių laikraščiai didžiulėmis raidėmis reklamuoja sceninį slamsį, k. š. “Moterims Neišsimeluosi”, “Uošvė į namus—tylos

nebebus” ir panašias, o tikruosius menininkus-artistus apšaukia neidealistais, pakasynų dalyviais (žiūrėk “Draugo” nr. 168 rašytojo A. Barono išvedžiojimus). Kur mes einame ir kur sustosime šitaip elgdami?

Literatūrinio vakaro protarpus nepaprastai pajavirino solistas S. Liepas, padainuodamas lietuviškų kompozitorių dainų ir kai kurių operų arijas. Jam talkino vienas gabiausių lietuvių kompozitorių-dirigentas Jeronimas Kačinskas.

Visi programos dalyviai už savo trusą ir klausytojam patiekiant menines vertybes neėmė jokio atlyginimo, todėl Bostono Lietuviškos Kultūros Rėmėjų Būrelis iš gautų vakaro pajamų (apie 250 dolerių) galės paremti lituanistikos vakarinę mokyklą ir kitus lietuviškus reikalus. Bravo, lietuviai rašytojai ir menininkai! Ir didelis, didelis lietuviškas DĖKUI!

—J. Jašinskas.

DAINININKAS STANKŪNAS PIRMAEILIS PEDAGOGAS

Rašo Prof. VYTAUTAS BACEVIČIUS

NEW YORK, N. Y.—Didžiausiam pasauly meno centre New Yorke nėra taip lengva pasireikšti. Vis dėlto mūsų dainininkas Francis Stanko sugebėjo į trumpą laiką atsižymėti New Yorke kaip pirmajam dainininkui pedagogui.

Kadangi Francis Stanko yra iš prigimties labai kuklus žmogus ir reklamos nemėgsta, tai mažai kas lietuvių kolonijose žino apie jo kaip dainininko padarytą didelę pažangą pastaraisiais laikais.

New Yorke ir apylinkėse lietuvių bei amerikonių gėrėjosi jo koncertu Town Hall 1943 metais. Taipogi Amerikos publika klausėsi jo dainavimo du kartu mano Muzikos Klube New Yorke užpurnai ir pernai, ir visi vienbalsiai konstatavo faktą, kad Stanko yra progresuojantis ir tobulėjantis basas. Jo stiprus balsas, kuris anksčiau buvo pasireiškęs aukštam registre solistiškai emisija bei aiškia dikičia, dabar žymiai praturtėjo žemam registre ir įgijo pilno dinamiško įvairumo visuose registruose.

Edukacija

Francis Stanko yra gimęs 1895 metais Lietuvoje, Budviečių kaime, šakių apskrity, Lukiškių valsčiuje.

Jaunas išvykęs į Ameriką, Francis pradėjo mokytis dainavimo ir muzikos Bostone 1917 metais pas Miką Petrauską.

Vėliau tęsė studijas pas prancūzų muziką-pedagogą prof. De Gechier Bostone.

Po tam persikėlė į New Yorką studijoms pas pedagogą Pescia, kurios tęsėsi pusantrų metų. Tuo nesitenkindamas, Stanko toliau mokėsi dainavimo ir muzikos porą metų New York College of Music su vokiečių vokalistu Carl Hein.

Teorietišku muzikos mokslu bei piano jis mokėsi pas Masconą, jo studijoje Brooklyne. Dar vėliau Stanko studijavo du metus New Yorke pas garsųjį visam pasauly tenorą Franco De Gregorio.

Tuo Francis Stanko studijos nesibaigė. Jis vis dar ilgus metus tobulino balsą su įvairiais “coacher”iais, kurių vienas pasikutinųjų buvo pasižymėjęs operos dirigentas ir pianistas bei “coacher”is William Spada.

Koncertinė karjera

Pirmieji žingsniai—tai Stanko koncertai Amerikoje lietuvių kolonijose. Po pavykusių koncertų Francis buvo palkviestas vieniems metams dalyvauti su grupe vodevilių teatruose.

Nuo 1925 metų ligi 1929 m. jis važinėjo su Poig'o teatraline grupe, vadinama “Gipsy Vagabonds” (“čigonų klajūnai”).

New Yorko Radijo stoty WMCA koncertuose, lietuvių programose Stanko pasirodė kaip solistas ir grupėje (okte-

te) šešių mėnesių laikotarpį. Čia vėl Stanko daugiau pasireiškė kaip koncertantas ir vėl lavina balsą.

1937 metais jis lankėsi Lietuvoje, kur dainavo Kauno Valstybės Radijone per tris mėnesius kas antrą savaitę.

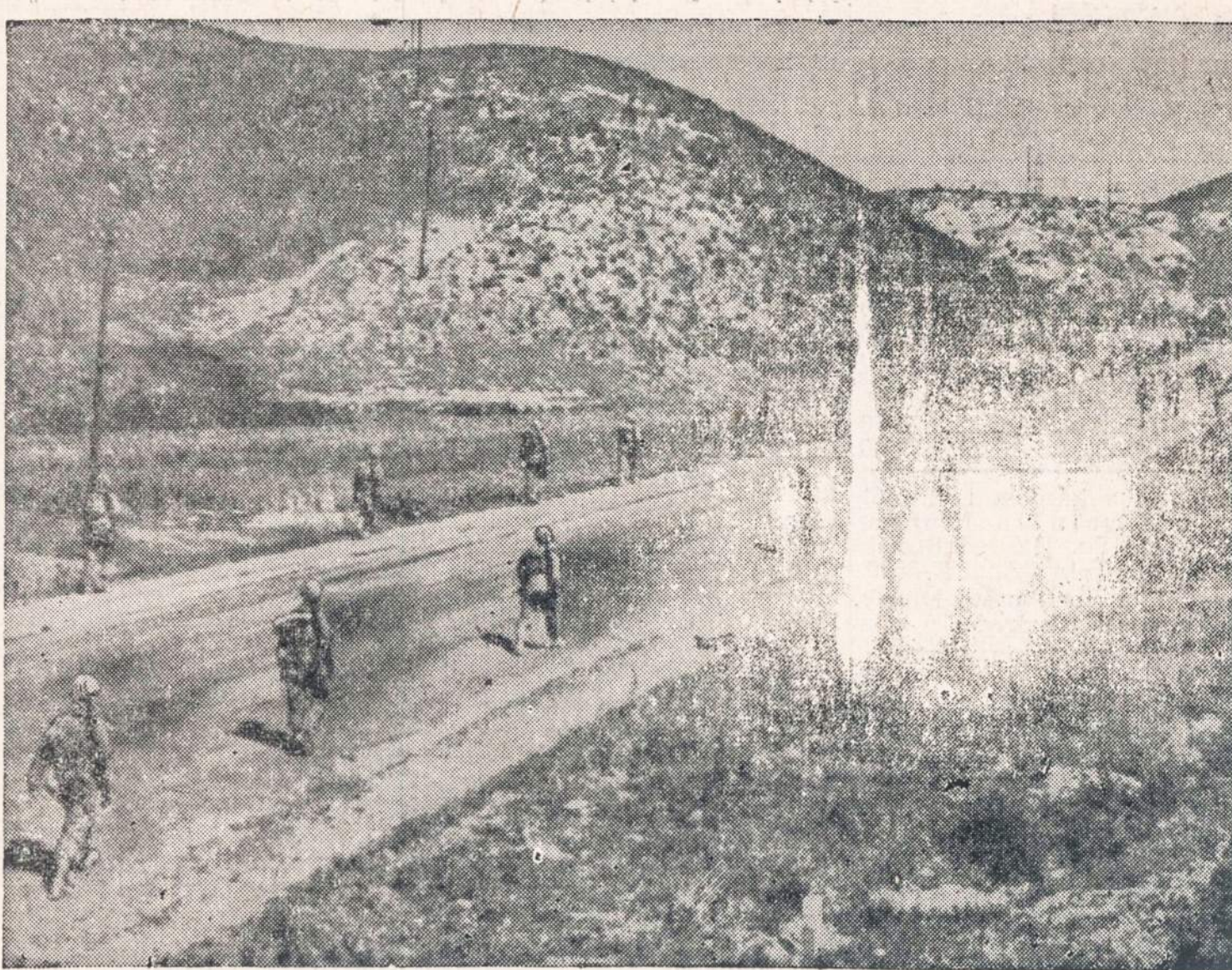
Lietuvoje Stanko “coacher”iu buvo dainininkas Jonas Bira. Lankiusį Lietuvoje septynių mėnesių Stanko ištiko skaudus smūgis, nes tuo metu mirė jo mylima motutė.

Operinė veikla

Grįžęs Amerikon, Francis ruošė operų repertuarą. Jo pirmas pasirodymas Donizetti operoje “Lucia” New Yorke, Grand Opera Co., buvo labai žadantis ateičiai.

Taigi Stanko po tam jau dainuoja dešimtis kartų su New England Opera Co. dvi operas, minėtą Donizetti “Lucia” ir Verdi “Trovatore”.

Mozarto operą “Don Giovanni” Stanko dainavo su Mozartian grupe, William Spada vadovaujė, New Yorke, Newark, N. J. ir kitur, o prieš penkis me-

Šiaurės Korėjos kariai sulauko sąjungininkų prieštankinį dalinį Taegu-Waegwan kelyje. Vėliau raudonųjų pasipriešinimas buvo sutriuškintas.

tus Verdi “Traviata” su New-ark Civic Opera Co. ir operą “Lucia” su Orange, N. J. Star Opera Co. jau 1950 metais.

Stambesni jo dainavimo reičaliai įvyko Carnegie Chamber Hall, New Yorke, 1941 metais, ir Town Hall, 1943 metais, iš kurio jis susilaukė gražaus įvertinimo New Yorko didžiojo spaudoj.

Pedagogas

1949 metais Francis Stanko atidarė savo dainavimo studiją New Yorke, 109 W. 49th Street, Staten House, Telef. Circle 7-1065.

Po tiek metų kruopštaus darbo ir begalinio knisinėjimosi dainavimo knygoje šis ambicingas, bet kuklus dainininkas pasirodė esąs puikus pedagogas. Štai pasiskelbęs “The New York Times”, jis gauna gana didelį skaičių mokinių, jų tarpe kelius su puikiais balsais, kaip pav. baritonas Albert D'Agostino ir basas Marion Henry ir kiti.

Iš lietuvių studentų Stanko studijoje jau šiandien atkreipia į save dėmesį daug žadantis mezo-sopranas Bronė Jacikevičienė.

Nuoširdžiai rekomenduojų Stanko studiją tiems dainininkams, kurie trokšta įsigyti taisyklingą balso vartojimą.

—Seoul apylinkėje komunistai laikė 252 nelaisvėn paimitus amerikiečius. Jie paskubomis išvežti į šiaurę, pora valandų prieš marinių atvykimą.

—Atsakomingi JAV pareigūnai sako, kad teks suvaržyti elektros šviesos naudojimą. Šiuo reikalu ruošiami patvarkymai.

EZIO PINZA

garsūs dainų žvaigždė sako:

“Maloniai
Vakarui
Praleisti... gerėkitės
Schenley”

BLENDED WHISKY 86 PROOF. 65% GRAIN NEUTRAL SPIRITS. SCHENLEY DIST., INC., N.Y.C.

Kiekvieno Taupomi Pinigai Apdrausti

Iki 10 Tūkstančių Dolerių.

CHICAGO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

6234 S. Western Ave.

JOHN PAKEL, President

Tel. GROvehill 6-7575

By an act of the United States Congress, dabar taupomi pinigai CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, yra išsiurinti iki \$10,000.00.

Jei dar tamsta nėsate šios tvirtos, smarkiai augančios, finansinės įstaigos dalininkas, — turėtumėt pasidėti savo taupomus pinigus dėl sekančių išrokovimų:

- 1 — Todėl, kad pas mus kiekvieno taupomi pinigai yra pilnai apdrausti iki \$10,000.00.
- 2 — Todėl, kad mes visada išmokam aukštesnį dividendą visiems taupytojams.
- 3 — Todėl, kad pas mus buvo ir yra, kad taupomi pinigai išmokami ant pareikalavimo.
- 4 — Pas mus tamsta galite taupyti ir per laiškus, dėl informacijų — telefonuokite.
- 5 — Pas mus galite pradėti taupymą su \$1.00 arba galite pasidėti didesnę sumą.
- 6 — Pas mus galite atlikti visokius savo ir savo šeimos finansinius reikalus.
- 7 — Pas mus galite gauti pirmų morgičių paskolą dėl pirkimo arba statymo namo ant lengvų mėnesinių išmokėjimų.
- 8 — Mūsų ilgų metų patyrimas taupymo ir skolinimo biznyje užtikrina taupytojams tinkamą patarnavimą. Jau 26 metai, kaip Chicago Savings ir Loan Association teisingai ir pelningai tarnauja finansiniuose reikaluose.

Valdyba ir direktoriai kviečia tamstą ir tamstos draugus pas mus.

Mūsų turtas siekia arti 5 milijonų 500 tūkstančių dolerių.

TURIME DIDELĮ PASIRINKIMĄ:

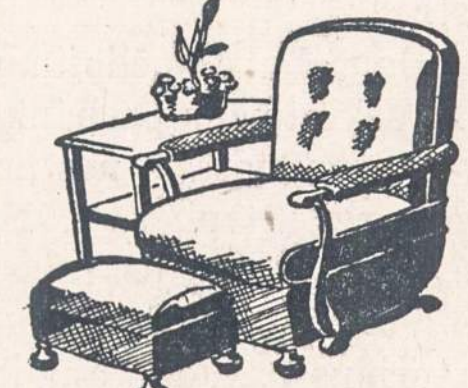
John A. Kass Duodama 1 metų Garantija

Lengvais Išsimokėjimais

JOHN A. KASS
4102 ARCHER AVENUE
(prie Mozart Street)
Tel. LAFayette 3-8617

Seniausia Lietuvių Jewelry Krautuvė Brighton Parke Įsteigta 1915 metais

VISKO UZTEKTINAI TUOJ PRISTATOM

Baldai, šaldytuvai, pečiai, skalbiamos mašinos, lovos, matrasai, kilimai. Radio, televizijos setai, baldai vaikams. Zemos kainos, lengvi išmokėjimai DIDELIS PASIRINKIMAS Baldai pagal užsakymą.

ROOSEVELT Furniture Co., Inc.
2310 W. Roosevelt Rd.
SEeley 3-4711

CONRAD FOTOGRAFAS

Studija įrengta pirmos rūšies su moderniais užlaidomis ir Hollywood'o šviesomis. DARBAS garantuotas.
414 W. 63rd ST.
Tel. EN 4-5883-40

TREJANKA

Mūsų Trejanka yra pasaulinė Trejanka. Mūsų Trejankos šaknys, žievės, sėklos, lapai ir kiti dalykai surinkti nuo saulės tekėjimo ligi saulės nusileidimo. Japonijoje pirmučiausia saulė teka ir mūsų Trejanka prasideda iš Japonijos, Kinijos, Indo-Kinijos, iš Persijos, iš Egipto, Prancūzijos, Ispanijos, Vakarų Indijos, Pietų Amerikos, Centralinės Amerikos, Meksikos, šiaurės Amerikos, Canados — ir čia saulė leidžiasi. Įmerk Trejanką į ruginę ir gerk po čerkutę viso pasaulio gerą mišinį. 75 už pakelį. Prisiunčiam į jūsų namus.

ALEXANDER'S CO.
414 W. Broadway
South Boston 27, Mass.

BAIKITE SAVO KANČIAS

arthritis, reumatizmo skausmus, raumenų įtampą, kosėjimą su šiomis slaptomis formulėmis, kurios ejo iš kartos į kartą. Sudėtas grynų žolių, daugelis jų yra retos ir brangios.

Z-G ZOLIŲ ARBATA No. 2 — (\$1.25) — sėkmingai vartojama nuo reumatizmo, artritis bei lumbago daugelio dėkingų žmonių.

Z-G ZOLIŲ ARBATA No. 17 — (\$1.00) — GARSIOJI Skilvio Arbata teikia greitą rezultatą skilvio ligose. Puikiai liuosuoja vidurius, juos sunormuoja.

STANIS Analgesis SALVE — (\$1.00) — duoda STEBETINUS rezultatus.

Atėikite arba atsiskirkite “money order”. Gaunama geresniose apptiekose ir Wieboldt krautuvėse.

Z. G. Stanis Company
2822 ARCHER AVE.
CHICAGO 8, ILL.
Dept. 10.

Pirkite tose krautuvėse, kurios garsinasi “NAUJIENOSE”

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Publ. Co., Inc.
1739 South Halsted Street, Chicago 8, Ill. Phone CANal 6-8500

Entered as second-class matter March 7, 1914 at the Post Office at Chicago, Ill., under the Act of March 3, 1879.

Subscription Rates:
\$7.00 per year in Canada
\$7.00 per year outside of Chicago
\$9.00 per year in Chicago
4 cents per copy

Užsakymo kaina:
Chicagoje — paštu: \$9.00
Metams — 4.50
Pusei metų — 2.25
Trims mėnesiams — 1.00
Vienam mėnesiui — .50
Chicagoje per išnešiojant:
Viena kopija — 4c
Savaitė — .25
Mėnesiai — .90

Jungtinėse Valstybėse, ne Chicagoje:
Metams — \$7.00
Pusei metų — 3.50
Trims mėnesiams — 2.00

Užsieniuose:
Metams — \$10.00
Pusei metų — 5.50
Trims mėnesiams — 3.00
Naujienuos eina kasdien išskiriant sekmdienius. Leidžia Naujienu Bendrovė 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill. Tel. CANal 6-8500.
Pinigus reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.

Apsigynimo Sekretoriaus Pavaduotojas

Apsigynimo sekretoriui Johnsonui rezignavus, JAV prezidentas paskyrė jo vieton generolą Marshallą. Kongresas turėjo suspenduoti įstatymą, draudžiantį generolui, nesenai tarnavusiam armijoje, stovėti gynybos departamento priešaikyje, kad Marshallas galėtų užimti tą postą.

Daug buvo spėliojimų spaudoje, ką naujasis apsigynimo sekretorius pasirinks savo vyriausiuoju pagalbininku ir pavaduotoju, nes apsigynimo pasekretoris (under-secretary) Stephen T. Early yra taip pat rezignavęs; šio mėnesio gale jisai pasitraukia iš tarnybos.

Vakar prez. Trumanas paskelbė, kad apsigynimo sekretoriaus pavaduotoju jisai nominuosias buv. valstybės pasekretori Robert A. Lovett. Todėl dabar tie spėliojimai galės pasibaigti. Lovett neabejotinai gaus senato patvirtinimą.

Jisai tarnavo valstybės departamente drauge su Marshallu, kuris buvo paskirtas valstybės sekretorium, rezignavus Byrnes'ui. Juodu abu dabar susitiks krašto gynybos departamente.

Atrodo, kad vėliau Lovett gali patapti šito departamento galva.

Gen. Marshall baigia 69 metus amžiaus ir nebėra tvirtos sveikatos. Washington pasakoja, kad jisai sutikęs tik kelis mėnesius eiti apsigynimo sekretoriaus pareigas — iki "nusės dulkės", po to triukšmo, kuris kilo kongrese ir visuomenėje dėl Korėjos karo, parodžiusio Jungtinių Valstybių nepasiruošimą. Kai žmonės nurims (ir praėjus lapkričio rinkimams), Marshallas pasitrauksias ir išvažiuosias į savo farmą Virginijoje, o savo vieton rekomenduosias savo pavaduotoją.

Lovett yra iš profesijos bankininkas, o ne karininkas. Jeigu jisai užims gen. Marshallo vietą, tai vėl bus atsteigtas Amerikos valdžios principas, kad karo departamento galva — taip pat, kaip ir vyriausias karo vadas — turi būti civilinis asmuo.

"Minties Kontrolė"

Kritikuodamas vidaus saugumo aktą, prez. Trumanas savo "veto" pareiškime tarp kitko pasakė, kad kai kurios akto provizijos siekia įsteigti Jungtinėse Valstybėse "minties kontrolę" (thought control). Atstovų buto ir senatorių dauguma šitą prezidento priekaištą jų kūriniui griežtai atmetė.

Bet komunistams tie p. Trumano žodžiai tai tikras radinys. Jie dabar šaukia, kad Amerikoje jau ima viršyti "fašizmas", nes įstatymas pavedė valdžiai kontroliuoti žmonių mintis. Tik užmiršta jie pasakyti, kad Sovietų Rusijoje ir visose komunistų valdomose šalyse yra daug aštresnė "minties kontrolė", negu buvo fašistinėje Ita-

lijoje arba hitlerinėje Vokietijoje. Rusijoje net menas ir mokslinis tyrinėjimas turi griežčiausiai sekti "partijos liniją".

Amerikos komunistai niekad nė vienu žodžiu nenupeikė tokio žmonių proto suvaržymo, koks yra įvestas jų numylėtoje "proletariato tėvynėje"! Todėl jų tariama minties laisvė meilė yra gryna veidmainybė.

Jie kaip tik ir yra kaltininkai to, kad demokratinės Amerikos kongresas rado reikalinga išleisti įstatymą, varžantį žmonių laisvę, net prieš JAV prezidento valią. Komunistai viešai dergė Amerikos demokratinę santvarką ir slapta darė planus jai nuversti. Jie padėdavo svetimos valstybės šnipams vogti Amerikos apsiginklavimo paslaptis. Kilus karui Korėjoje, jie smerkė ne agresorius, o šios šalies valdžią, kuri su Jungtinių Tautų organizacijos pritarimu stojo į pagalbą agresijos aukoms.

Ne komunistų teorija, ne jų mintys apie pasaulio pertvarkymą pagal leninizmo-stalinizmo "mokslą", o šita jų priešvalstybinė ir išdavikiška veikla privertė kongresą išleisti vidaus saugumo aktą.

Minčių jisai nekontroliuoja ir negali kontroliuoti. Dargi komunistų organizacijos jisai nedraudžia. Jisai reikalauja tik tai, kad jie nusiimtum maskas ir išėitum viešumon.

Šio įstatymo tikslas yra padaryti galą komunistų konspiracijai prieš valdžią ir visuomenę! Ar jisai savo tikslą pasiekė, tai kitas klausimas. Bet, juk ir kriminaliniai įstatymai nepanaikina piktadarybių, o betgi iš to niekas nedaro išvados, kad tokių įstatymų nereikia.

Praktika parodys, ar tas naujas įstatymas geras, ar ne. Bet jisai yra įstatymas — ir jo reikia klausyti.

APŽVALGA

BOLIVIJOS DELEGATAS DEMASKUOJA SOVIETUS

Bendrose pasaulio problemų diskusijose, Jungtinių Tautų visuotiniame seime, rugsėjo 25 d. kalbėjo Bolivijos delegatas Eduardo Anze Matienzo. Jisai kritikavo Rusijos atstovo veidmainingus "taikos" pasiūlymus, nurodydamas, kad Sovietų Sąjungos darbai prieštarauja Višinskio žodžiams.

Tarp kitko delegatas Matienzo priminė JT seimui, kad bolševikai nuolat kliši į kitų tautų vidaus reikalus, vartodami ginkluotą jėgą, diplomatinį spaudimą, revoliucinius sąmokslus ir kitokias priemones. Jisai pasakė:

"Faktai rodo, kad Sovietų Sąjunga aneksavo Pabaltijo valstybes diplomatinio spaudimo keliais (paremto ginkluota Raudonosios armijos jėga! — "N." Red.); išoriniai interesai taip pat kliši į Lenkiją, Rumuniją ir Čekoslovakiją, ir visas pasaulis žino, kad agresorius Korėjoje buvo išlavintas Mandžūrijoje ir apginkluotas Maskvos pastangomis."

Tuo būdu visų demokratinų valdžių pastovumas nuolat yra statomas į pavojų. Bolivijos delegatas sakė, kad jau laikas Jungtinėms Tautoms pa-

galvoti apie priemones šitai agresorių veiklai sustabdyti. Dviem dienom prieš tai Čilės delegatas irgi užsiminė apie Pabaltijo valstybių pagrobimą.

BESĄŽINIŠKI MELAGIAI

Komunistai nepailsta meluoti. Šimtus kartų Andrusis su Joniku "Vilnyje" kartojo begėdišką melą apie tai, kad savaitraštyje "Jaunimas" būtų šaukiama "three cheers for Hitler", tuo tarpu kai tikrumoje tame savaitraščiio straipsnyje buvo įrodinėjama, kodėl nereikia džiaugtis Hitlerio pergalėmis.

Bet šitą "Vilnies" apgavikų melą kartoja Bimba savo redaguojamam šlamšte, ir dar jį papildo kitu melu, kad anas straipsnis buvęs idėtas Naujienų "jaunimo skyriuje".

Tas besąžiniškas melagis rašo, be to, kad Naujienuos "nori apsidirbti su Vincu Andrusiu" — dėl to, kad jį deportacijos bylą buvo pašauktas P. Grigaitis, gavęs "Subpenā" iš Imigracijos komisineriaus, nors jam liudyti visai nereikėjo.

Ar Bimba mano, kad savo melagingomis provokacijomis jisai pagelbės savo įklumpsiui bičiuliui?

REMIKITE TUOS BIZNIERIUS, KURIE GARSINASI NAUJINIŲSE

JUGOSLAVIJA PRIEŠ RUSIJĄ

Jungtinių Tautų seime atvira išejo prieš Sovietų Sąjungą buvusių jos satelitų, Jugoslavija. Užsienio reikalų ministras Dr. Edvardas Kardelij, kuris vadovauja Jugoslavijos delegacijai, pasakė kalbą Flushing Meadow susirinkime, smarkiai atakuodamas Maskvos kontroliuojamas rytinės Europos valdžias.

Tie Maskvos "vasalai, anot Kardelij, organizuoja "incidentus" Jugoslavijos pasienyje, siunčia šnipus ir sabotažnikus į Jugoslaviją ir stengiasi sukurstyti žmones prieš valdžią.

"Rytinės Europos valdžios", sako Jugoslavijos delegatas, "sulaužė 47 sutartis, padarytas su Jugoslavijos Federaline Liaudies Respublika."

O Sovietų Rusija šitą tarptautinės taikos armdo politiką remia. Todėl tėsė Kardelij.

"Kai Višinskis reikalauja uždrausti karo kurstyimo propagandą visose šalyse — su šituo reikalavimu aš pilnai sutinku, — jisai privalo visų pirma padaryti tai savo šalyje."

Šitie Jugoslavijos ministerio žodžiai anaipol nereikia, kad diktatorius Tito jau pasidarė demokratų draugas. Jo atstovas kalba prieš Rusiją, nes jisai bijo, kad Stalinas nesuruošė prieš Jugoslaviją tokio pat žygio, kokį jisai suruošė prieš Korėjos Respubliką. Tito nori Vakarų pagalbos. Bet savo šalyje jisai yra toks pat despotas, kaip ir Stalinas Rusijoje.

NE KOMUNIZMAS, O RUSIFIKACIJA

Dorothy Thompson kritikuoja tuos, kurie nuolat kalba apie "komunizmo" pavojų pasauliui. Tikrumoje, sako ji, tas nuolatinis "komunizmo" minėjimas tik painioja žmonių galvojimą.

Rusijoje yra įsteigtas visai ne komunizmas, o žiauri "monopolinio valstybinio kapitalizmo" sistema. P-lės Thompson rašo:

"Sąvoka 'komunizmo', kaip žmonių nuosavybės ir kontrolės pagrindinių gamybos priemonių, yra visai kas kita, negu ekonominė Rusijos sistema, į kurią su pasibaisėjimu žiūrėtų Karolis Marksas."

"Didžiosios Rusijos turtus — žemę, gamtos vėsmes, darbą — pagrobė partijos 'bosų' kliša, vadovaujama Stalino, ir visas ekonominis, karinis ir politinis aparatas

Du apsiginklavę marinai Korėjos sostinės priemiestyje atakuoja kalną, kuriame buvo įsitvirtinę komunistai.

veikia ne su tikslu įvesti komunizmą, o su tikslu surusinti pasaulį.

"Stalinas yra ne internacionalistas, kas visada būdavo siejama su komunizmu. Jisai yra pan-rusas lygiai tolia pat prasme, kaip Hitleris 'kad buvo pan-germanas. Jisai pavertė pasaulio komunistų partijas įrankiais ne tam, kad jų šalys būtų socializuotos, o tam, kad jos būtų atiduotos Rusijai, kaip kolonijos."

"Rusija kolonizuoja sritis, kurias ji pasiglemžė. Pasienio šalių gyventojai yra sistemčiai gabenami į tolimas Rusijos sritis, o į jų vietas yra atgabenami rusai.

"Ekonomiškai Rusija vartoja visas imperialistinio išnaudojimo priemones, versdama komunistines savo kolonijas pvz. pavesti pagrindines pramonės rusų kontrolei, pervedant jiems bendrovių akcijas."

Tai yra neginėjami faktai. Šita bolševikinio imperializmo politika iš tikrųjų nieko bendra su komunizmu neturi. Bet vargu begalima sutikti su ramybės nuomone, kad ta ekonominė sistema, kurią bolševikai įsteigė Rusijoje, tai — "monopolinis valstybinis kapitalizmas".

Jeigu viską valdo ir kontroliuoja valstybė — ir gamybą ir susisiekimą ir prekybą, — tai kapitalizmo jau nebėra. Nes kapitalizme gamybos įrankių savininkai gamina prekes, kurių kainas nustato paklausa ir pasiūla laisvoje rinkoje. Iš skirtumo tarp prekęs kainos ir jos pagaminimo išlaidų kapitalo savininkas gauna pelną.

Rusijoje laisvos rinkos nėra. Prekių kainas savo valia nustato valdžia. Ji taip pat savo valia nustato atlyginimą už darbo jėgą (darbininkų algas).

Kur nėra nei kompeticijos (konkurencijos), nei laisvos rinkos, tenai jau visai kitokia sistema, negu kapitalizmas.

Rusijos valdžia turi ne tik-tai monopolį (išimtinę teisę) gaminti, pirkti ir parduoti, ji turi neribotą galią ant visų ekonominio gyvenimo veiksmų. Tai yra greičiau panašus į valstybinę baudžiavą, kuri Rusijos praktikoje neretai pereiną į tiesioginę vergiją. Apie vergų darbo stovyklas Sovietų Sąjungoje šiandien žino visas pasaulis. Teisingiau todėl yra sakyti, kad totalitarinis valstybinis ūkis (kuris primena senovės Egipto faraonų ūkinę sistemą).

Abejotinas taip pat yra p-lės Thompson apibūdinimas Stalino, kaip "pan-ruso". Koks jisai ten rusas, kad "nė kalbėti rusiškai kaip reikiant nemoka! Rusišką nacionalizmą Stalinas naudoja savo trionijai sustiprinti. Tam pačiam tikslui jisai naudoja ir "pan-slavizmą", ir "pan-mongolizmą" — ir pravoslavų bažnyčios patriarchą. Įgudę banditai vartoja įvairias maskas, o ne kokią nors vieną: naktį užsideda juoda, dieną — baltą; pagal aplinkybes keičia ir savo drabužius. Bet ne jo maska arba drabužis yra svarbu, o jo tikslas!

— Chinju srityje rasti 12 JAV kareivių lavonai. Jų rankos surištos užpakalyje, kulkos jiems paleistos į galvą. Gen. MacArthur įsakė ištirti nusikaltimus ir ieškoti nusikaltėlių. Du JAV baltiečiai išliko gyvi.

"NAUJIENOS" SKAITO VISI ŠALIES ŽMONES: DARBINIAI KAI, BIZNIERIAI, PRO-FESIONALAI, DVASININKAI, VALSTYBININKAI, MOKSLININKAI, ŽINIAI, KAD NAUJIENOS PADUODA TEISINGIAUSIUS ŽINIUS IR GERIAUSIUS RASTUS.

DIDŽIOSIOS LIETUVOS LIAUDŽIAI SKIRIAMOS TIKYBINĖS KNYGOS

Rašo PROF. VACLOVAS BIRŽISKA

(Tęsinys)

1776 jubiliejiniais metais buvo, matyti, išleistos net dvi lietuviškos jubiliejinės knygtės su atitinkamais pamokslais ir maldomis. Vieną jų teiznome iš to, kad ji buvo paminėta Vilniaus laikraštyje "Gazeta litewska" 1776 m. N. 22, kur rašoma, kad 1776 m. akademijos spaustuvė išleido knygtę su tikromis informacijomis apie jubiliejų, pridėjusi maldas lietuvių kalba. Kadangi tokios knygtės nebuvo rasta nei vienoje bibliotekoje, tai visos bibliografijos (pradedant Jocheriu, paskiau Estreicheris, Baltamaitis ir Vac. Biržiska) tik tokią informaciją teduoda. Iš jos atrodo, kad pati knygtė buvo išleista lenkiškai tik su lietuvišku priedu. Galimas daktas, kad ji buvo skiriama tik tai Vilniaus vyskupijai ir kad tai buvo viena iš tuo laikui išspausdintų Vilniuje lenkiškų knygučių — ar vyskupo Masalskio įsakymu išleista "Ksiązska Jubileuszowa na dyceczą Wileńską", kurios antrą dalį sudaro jubiliejinės maldos lenkų ir lotynų kalbomis; tačiau žinomuose tos knygtės egzemplioriuose lietuviško teksto nėra, nors vyskupas Masalskis jubiliejiaus proga išleista aplinkraštyje ir nurodo, kad tos maldos turi būti skaitomos ir gimtąja kalba ("językiem oyczynskym"). Galėjo tai pagaliau būti ir Lietuvos dominykono provincijos sekretoriaus kunigo Antano Malinovskio išleista "Nauka o jubileuszu" su kokių lietu-

višku priedu, bet ir jo bibliografai nežino. Kita vertus, anoj "Gazeta litewska" informacijoje kalbama apie knygtę, išspausdintą akademiniame spaustuvėje; tačiau Malinovskio knygtė buvo išspausdinta bazilijonų spaustuvėje, o vyskupo Masalskio — pijorų. Taigi ši knygtė ligi šiol lieka dar nepaaiškėjusi.

Tačiau 1938 m. kunigui Vėblaičiui pavyko surasti kitą, anksčiau nei bibliografams nei bibliotekoms nežinomą, to paties jubiliejiaus knygtę, išleistą vien tik-tai žemaitiškai Žemaičių vyskupo Jono Dominiko Lopacinskio įsakymu. Kunigas Vėblaitis, dirbdamas Kauno Metropolijos archyve ir vartydamas įvairius senų metrikų, primityviai įrūšius toms, viename įrūšime pastebėjo kažkokių spaudinių liekanas. Šį įrūšį išardęs, įsitikino, kad jis visas sudarytas iš sukljuotų vienos lietuviškos knygtės atkarpų. Vėliau man sudėliojus atskirus puslapius lapelius, pavyko pilnai restauruoti vieną pilną ir du nepilnus egzempliorius šios, anksčiau visai nežinomos knygtės: *Metay Swęti ty arba Jubileuszus Didis nuog. Swęciausia Tiewa Piusa Sieszta Ant siesiu mieniesiu pazualitis ... Su Prideimu reykalingu Pamokslu, ir Matdu ... Metuose 1776 Dnia 29 czerwca*. Knygtė turi 72 puslapius ir buvo išspausdinta Vilniuje bazilijonų spaustuvėje. Iš jos teksto nėra galima nustatyti, kas ją vertė ar originaliai parašė. Tiek tikta aišku, kad tai yra ne anoj, išspausdinta akademiniame spaustuvėje, nes čia ir spaustuvė yra kita ir visa knygtė, ne vienas jos priedas, kaip anoj, yra parašyta "žemaitiškai" (lietuviškai).

Po 50 metų, 1826 m., kada buvo paskelbtas naujas jubiliejus, Vilniuje misijonierių spaustuvėje, Žemaičių vyskupui Juozapui Anrupui Giedraičiui pavedus, buvo išspausdinta knygtė *Metay swętyti aba Jubi-*

leuszus Didis. Baigus spausdinti, bet dar rinkinio neišardžius (panašiai, kaip tai atsitiko ir su Giedraičio Naujo įstatymo vertimu), ji buvo atmušta antrą kartą taip, kad pirmieji 45 puslapiai buvo atmušti iš senojo rinkinio, o kita dalis buvo surinkta iš naujo. Tai atsitiko ar dėl to, kad spausdinta pradžioje per mažą egzempliorių, kurių nebūtų ištękę visoms parapijoms, o gal ir pabijota pasaulietinės cenzūros priekabių, nes pvz. būtina tokioms knygtėms "Malda už Ciecorių" buvo išspausdinta kiek sutrumpinta forma. Taigi antrame leidime papildyta ta pačia "Malda už Ciecorių" ir dar pabaigoje pridėta giesmė *Atminimas metu swętytu Giesmie Jubileusz 1826*. Ši giesmė buvo išleista ir atskiru keturių puslapių lapeliu. Knygtės antraštiniame lape jos autorius tiesiogiai nenurodytas, bet tariama, kad tai kunigo Bonaventūros *Gailevičiaus* (gimusio 1752 m. ir mirusio 1834 VIII 11/23) darbas. Jis savo pilnų parašų išspausdino tu pačių metų kun. Vilniko kantičkose "Giesmę Apey Metus Loskos", kurios tačiau tekstas skiriasi nuo anos giesmės, o 1828 m. išspausdino *Atmintingą Jubileusz*, kur po prakalba padėjo savo slapyraide K. B. G. Antraštiniame lape čia yra padėti 1827 m., bet jis pasirodė tikta 1828 m., kadangi ir cenzūra, ir dvasinis aproba yra duotos jau 1828 m.

1900 XII 25 popiežiui Leonui XIII paskelbus visuotinį jubiliejų 1901 m., nežiūrint spaudos uždraudimo, buvo išleista ir slapta Lietuvoje išplatinta visa eilė knygučių, jau nekalbant apie straipsnius, idėtas "Tėvynės Sargė" ir kitur. Visos tos knygtės tebuvo paruoštos vienai žemaičių vyskupijai, nes Vilniaus vyskupijai tuo laikui valdė lenkininkai, kurie ir tokiais metais neišleido nei vienos lietuviškos knygtės. Čia paminėtinos "Ant 1901 m. Didžiojo Jubiliejiaus. Rei-

kalingiausieji pamokymai", "Atminimas Szvento Jubilejiaus Meto", "Atminimas Didžio Jubiliejiaus" — visos spausdintos Mažajoje Lietuvoje, taip pat ir Chicagoje išspausdintas vertimas iš lenkų kalbos "Jubilejus arba Būdai įgilimo jubileiniui atliadų". Bet met pamėginta tuo laiku ta proga aplenkti spaudos uždraudimą, ir vyskupo Mečišlovo Palulionio laiškas, skelbiąs jubiliejų, parašytas 1901 IV 30, buvo atliogrufuotas Lietuvoje. Tačiau visa ta anksčiau aprašyta tikiybė literatūra buvo labiausiai susieta su pamaldomis, bažnytinėmis apeigomis, bet šiaip skaitymui netiko. Tik ir pati liaudis negreitai tiek paaugo, kad galėjo domėtis pačiu skaitymu. Ir čia pirmiausia didžiausią klifūtį sudarydavo liaudies neraštingumas. Gana plačiai jau nuo XVII a. ir ypač XVIII a. paplitusios Lietuvoje įvairios tikiybines mokyklos liaudžiai nebuvo prieinamos, o parapiinės mokyklos pradėjo kurtis platesniu mastu tik XVIII a. pabaigę; faktiškai nuo to laiko, kada Lietuvoje įsteigė Eudukacinė Komisija, t. y. po 1772 m. Tai matyti ir iš lietuviškų elementorių istorijos. Mažoji Lietuva tuo požiūriu buvo kaip ir pralenkusi Didžiąją, nes prie pirmosios ten išspausdintos lietuviškos knygos, 1547 m. Mažvydo katekizmo, buvo pridėtas ir elementorius, skiriamas vaikams. Bet jis ten ir liko beveik per 250 metų vienintelis (teiznome dar tik vieną elementorių — 1708 m. Skaitytines) ir tik XIX a. pradėta ten spausdinti įvairūs "pybeliai". Didžioji Lietuva kad ir atsiliko nuo Mažosios beveik dviem šimtais metų, nes pirmoji vaikams abecėlė, pridėta prie 1680 m. "Pradžios mokslo" buvo sunaikinta kartu su pačia knyga, bet šioje srityje greitai išvarė labai rimtą vagą, žymiai pakėlusią bendrą krašto raštingumą.

(Bus daugiau)

J. PUZINAS

LIETUVIŲ KILMĖS TEORIJOS AMŽIŲ BŪVYJE

(Tęsinys)

Panašiu keliu eina ir Mikalojus Akelaitis (gimęs 1829 X 5, miręs 1887 IX 26). Jis su savo etimologizavimais nuėjo iki didžiausių nesąmonių. Akelaitis ruošė spaudai didelį etimologinį lietuvių-sanskrito kalbų žodyną. Mus labiausiai domina jo darbas "Rzut oka na starożytność narodu litewskiego". (1885, 49 p.), išleistas Vytauto slaptyvardžiu. Šitame savo darbe Akelaitis, naudodamasis klaidingu etimologiniu metodu, bando atkurti lietuvių istoriją, nustatyti jų keliavimus ir sądybas nuo pat Herodoto laikų. Herodoto raštose jis randa visą eilę asmenų, tautų ir vietų vardų, kuriuos jis be niekur nieko laiko lietuviškus, nors vardo, kuris būtų bent kiek panašus į "lietuvis" nesuradęs. Štai keletas jo "etimologizavimo" pavyzdžių. Herodoto minimas dievas *Zalmosis* paverčiamas lietuvišku *Zalmokslis*, t. y. vyrų, kuris moko apie sielas; *Gebeleidzis* — gyvybę leidžias; tauta *Satralyginama* su lietuviškąja *Satrija*; *Neuroi* — tikmenį suranda Neris upės varde; *Gelonos* — įgiję galią, gelionys; ir t. t. Iš šių visų kombinacijų Akelaitis daro išvadą, kad toje srityje lietuviai jau gyvenę apie 600 m. pr. Kr. Jam ir Karpatų, Krokuvos, Brastos, Kolno ir Vyslos vardai yra lietuviški. Pagal tuos "lietuviškus" vietų vardus jis sprendžia, kad prie Vyslos, Oderio ir Elbės lietuviai gyvenę dar prieš atkirstant slavam ir germanams. Plinijaus ir Tacito raštuose taip pat randa lietuviškų vardų. Pagaliau jis tvirtina, kad heruliai nesą lietuvių protėviai, bet lietuviai esą jų pirmatačiai. Akelaičiui rūpėjo įrodyti garbingą lietuvių kilmę ir išvesti juos kiek galint iš senesnių laikų.

Nė kiek neatsilikio nuo Akelaičio dar vienas "Aušros" bendradarbis Andrius Višteliauskas-Vištelis (g. 1837 XI 25, m. 1916 VIII 2), kuris, kaip ir Akelaitis, po 1863 m. sukilimo turėjo pabėgti į užsienį. Jis sakėsi išpažįsįs senovės lietuvių tikėjimą, ant kalnelio tarp pušų turėjus šventovę, nesiojęs ilgus plaukus ir barzdą... Jis taip pat lygino panašiai skambančius svetimus vietovardžius su lietuvių kalbos panašiais žodžiais. Kadangi jis kaip emigrantas ilgą laiką gyveno Poznanėje, tai daugiausia griebėsi etimologizuoti Didžiosios Lenkijos ir Silezijos vietovardžius. Vištelis kiekvienam žingsnyje randa gausybę lietuviškų vietovardžių, pagal kuriuos jis daro išvadas, kad tose srityse prieš 1000 metų gyvenę lietuviai. Su savo etimologizavimais Vištelis nueina tiek toli, jog jam atrodo, kad lotynų ir slavų kalbos esančios išsivysčiusios iš lietuvių kalbos. Net vokiečių kalba turinti apie pusę kalbos lotynų, paveldėto iš lietuvių kalbos, tiksliai tie žodžiai esą tiek pasikeitę, jog jų lietuvišką kilmę vos galima atpažinti...

Iš šių kelių pastabų matome, kad mūsų aušrininkai nedaug kuo skyrėsi nuo XIX amž. pradžios romantikų. Kaip anie, taip ir jie stengėsi iškelti lietuvių kalbą, atstatyti garbingą Lietuvos praeitį. Jų darbo metodai tie patys. Kaip vieni, taip ir kiti buvo dideli entuziastai, bet, deja, tik mėgėjai. Todėl istoriniai šaltiniai naudojami be jokios kritikos, — visa, kas tik galėjo kelti lietuvių praeities garbę, buvo godžiai imama už tikrą pinigą ir dar net pačių reikiamai pagrazinama. Taip yra buvę ir su plačiais etimologizavimais. Nors lyginamasis indoeuropiečių kalbų mokslas nuo XIX amž. pradžios iki Aušros laikotarpio buvo padaręs milžinišką pažangą ir lietuvių kalbos vieta indoeuropiečių kalbų tarpe buvo aiškiai nustatyta, aušrininkai, deja, tomis mokslinėmis išvadomis nepasinaudojo, bet ir toliau diletanitiškai etimologizavimais prieidavo prie didžiausių nesąmonių. Juk kiek laiko sugaišta tam bergždžiam darbiui. Basanavičius net 20 metų rinko medžiagą savo traukų-frigų teorijai. Nors K. Būga tas jo teorijas iškritikavo, pavadino gryniausiomis nesąmonėmis, tačiau Basanavičiaus nepavyko įtikinti: jis iki pat savo mirties buvo įsitikinęs savo išvadų tikrumu. Taip pat ir J. Šliupas neatsisakė, kaip minėta, nuo savo heruliškos teorijos.

V. PAVELAVE ROMANTIKAI IR JŲ TEORIJOS

Ir kiti atkakliai ligi šios dienos nepripažįsta mokslinio lyginamojo etimologinio metodo, bet tebesivėrė nepagrįstais etimologizavimais. Prisiminkime du būdingus atstovus: Dr. Al. Račkų Amerikoje ir J. Gabryš Paršaitį Šveicarijoje. Dr. Al.

Račkus yra išleidęs lietuviškai ir angliškai parašytą knygą apie "Gudonus". Čia gotai laikomi lietuviiais, duodama gotų vady istorijos ir jų vardai lengvai išaiškinami su lietuvių kalbos pagalba. Pvz. *Odoakras* — Vadakarys; *Teodorikas* — Tautarykis ir t. t. Šioje knygoje kelių pokristinių šimtmečių Lietuvos istorija stačiai perkeliamą į Romą. Visi gotų karaliai, valdę Romą, yra paversti lietuviiais... (Dr. Al. M. Račkus, Gudonai (gotai) lietuvių tautos giminių. 1929, 432 p.; kiek anksčiau ir J. O. Širvydas (1875-1935)ėjo aušrininkų pėdomis, išleidamas net dvi knygučes: *Lietuvių prabočiai* Lydai. 1918, 35 p. ir *Attilos siaubimas lietuvių kraštais*. 1919, 205 p.).

1. Hetitų lietuvių giminytė...

Pagaliau 1944 m. Juozas Paršaitis-Gabrys Zenevoje yra išleidęs didelį darbą prancūzų kalba apie lietuvių-hetitų kalbų giminytę ir pristoire (Parenté des langues hittite et lithuanienne et la Préhistoire, 1944, 228 p.; plg. M. Alseikaitės-Gimbutienės recenziją *Aiduose*, Nr. 3, 1947, p. 129-132). 1907 m. ir vėliau Mažajoje Azijoje surasta hetitų įrašų. Kalbininkai (Hrozný ir kt.), betyrimėdami šiuos įrašus, priėjo išvadą, kad čia turima reikalo su indoeuropietiška kalba. J. Gabrys pasiūvė įrodinėti ypatingą hetitų ir lietuvių kalbų giminiškumą: čia, esą, ir linksnivimas panašus, ir dalyviai sudaromi taip, kaip lietuvių kalboje, ir aptinkama tų pačių priesagų, pvz. *-astis, -užis, -talas, -ilis, -ulis*. Vardų sudarymas esąs visai panašus į lietuvių kalbos: *Kukkullis, Kisanpilis, Karkemis, Ankuva, Išuva, Dalava*. Jo nuomone, su lietuvių ir hetitų kalbų pagalba esą galima išaiškinti daugybės vietovardžių ir asmenvardžių prasmę.

Pirminis hetitų vardas greičiausia yra buvęs *gudi* — gudi; jis reiškias "avių ganytojai", plg.: *gu* (ovs) + *dā* (guovs) — avis, *dā* hetitiškai reiškia "turėti". Tačiau šis hetitų vardas buvęs iškreiptas: asyrų šaltiniai *gudi* vardą iškreipė į *Guti, Hatti, Biblija* — į *Geth, Heth, Hittim*, Herodotas — į *Getes*, o istoriniais laikais mums esąs pažįstamas gotų vardas. Hetitai, pagal Gabryį gudi, III tūkstantmetyje pr. Kr. atsikraustę į Mažąją Aziją ir Mezopotamiją. Bet iš kur? Šį klausimą J. Gabrys stengiasi aiškinti ne proistoriniais duomenimis, bet daugiausia įvairiais etimologizavimais. Na, ir paleidžia p. Gabrys hetitus į visus Europos kampus!

Pirmiausia autorius sustoja ties vidurinio Dunojaus — Karpatų, Transilvanijos, Vengrijos — sritimi, kur jau III tūkstantmetyje pr. Kr. vyrausvi stipri virvelinės keramikos kultūra, daugumo proistorikų priskiriama indoeuropiečiams. Ši kultūra plitusi į Sileziją, Moraviją, Saksoniją ir Tiuringiją. Vėliau čia vyrausios stiprios unietičų ir lužičėnų žalvario amžiaus kultūros. Todėl J. Gabrys Dunojaus srityje randa daug indoeuropietiškių vietovardžių. Žodžiai su sudėtinė dalimi *-var* (pvz. *Kapudar, Belovar*) turėtų reikšti "susitvirtintą vietą". Karpatai galėtų reikšti "iškilusią vietą", pvz.: *het. Karpja* — iškilti, liet. *karpa*; *Kaukazo* vardas siejamas su lietuvių žodžiu *kaukas* ir t. t.

Gudų-hetitų imperija nuo Dunojaus, Alpių ir Adrijos jūros pietuose plitusi į šiaurę iki Baltijos jūros ir Skandinavijos. Apie tai kalbanti ne tik virvelinės keramikos kultūra, bet ypatingai upėvardžiai, kurių reikšmė, esą, galima išaiškinti tik hetitų lietuvių žodžių šaknimis. Štai tos "etimologijos": *Reinas* — liet. *raunas*; *Mozelis* — liet. *mažas, mažilė*; *Weseris* — *vis urja* — vis arija; *Isar* — *Isara*; *Elbė* anksčiau buvo vadinama *Laba*, taigi — "laba", "gera" upė. Tuo metu "prolietuviai" bus užėmę Baltijos jūros pakraštį nuo Vyslos ligi Dauguvos, o rytuose — Dniepro aukštupį. Ir šios srities upėvardžius J. Gabrys lengvai etimologizuoja: *Vysla* (anksčiau *Wisla*) — *vis* + *(e)kla*; *Pskovas* (suomiškai *Pikova*) sietinas su *Pik-tas*. Tie gudi-hetitai pasiekę ir Skandinaviją. Jau pats Skandinavijos pavadinimas "*Scandinavia*" sietinas su liet. žodžiu "*skandinti*", o kad čia gudų-hetitų tikrai gyventa, rodą vardai: *Gotland, Oestergotland, Westergotland*... Germanų kilčių tautovardžius J. Gabrys lengvai etimologizuoja. Čia, žinoma, daugiausia jam padeda lietuvių kalba, pvz. *sveones* — *s(a)vi* + *(žm) onės*; *teutones* — taut (os) + *(žm) onės*, t. y. žmonės, priklausą tai pačiai tautai; *vandalai* sietami su liet. žodžiu "vanduo"; *bastarnai* — bastytis; *skyrai* — skirti; he-

Trys Balio Rukšos sonetai

(Paimti iš rinkinio "Žemės rankose")

VELHVI ZVILGSNIAI

DAR kartą plauks pro tavo žemės kranlą
Juodais stiebais ir burėmis laivai
Priminti tau, kad žemėje gyventi
Tu kaip žmogus pamiršusi buvai.

Priminti tau, kad tujei be bagažo,
Tu be kančios, be nerimo, skriaudų.
O balto šunto ir sidabro mažą
Ir neužtenka švętinčių žiedų...

Klausyk kaip artinas Didysis Magas
Paliesi pilną nežinomos slapotos
Elektrizuojančią ranka tavę —

Ir pajusi kaip tavo kraujas dega,
Kaip šaukiasi širdis, kad niekad
Nebuvo žmogiška būtini gyva...

ISSILAISVINIMAS

TU netikėjai niekad, kad skriaudos
Būna dažnai išlygintos mirties,
O jau dabar prie mano karsto raudai
Kartu su vėjais rudens nakties.

Juk aš išlaisvinau tame iš varžtų,
Save nuo paniekos ir nuo skriaudų,
Ir išėjau be apmaudo ir keršto,
Kad be kančios ramus gyventum tu...

Tai ko, sakyk, juodais nakties klavišais
Sauli sugrįžti atgalios mane,
Jei jau žinai — aš niekad negrįšiu.

Sunkių dienų paveikslais nešina...
Lai pasibaigs skriaudom užpirtos mišios
Už mano vėlę pragaro dugne...

GUNDYMAS

RUDES naktim, kai šis pasaulis dega
Sallajų lapų geltonų liepsna,
Iš nepašventintų kapų viešnagėn
Savižudžiai ateina pas mane.

Jie nemeta nei vieno klaikaus skundo,
Neapkeikia savęs piktu džiaugsmu.
Tiktai mane visom įėgom jie gundo
Išsivadėti žemės ir namų...

Ir šaukia jie prie mano durų slenksčio,
Jei man gyventi žemėje liks ankšta,
Nesudrebėt padaugini nuodų.

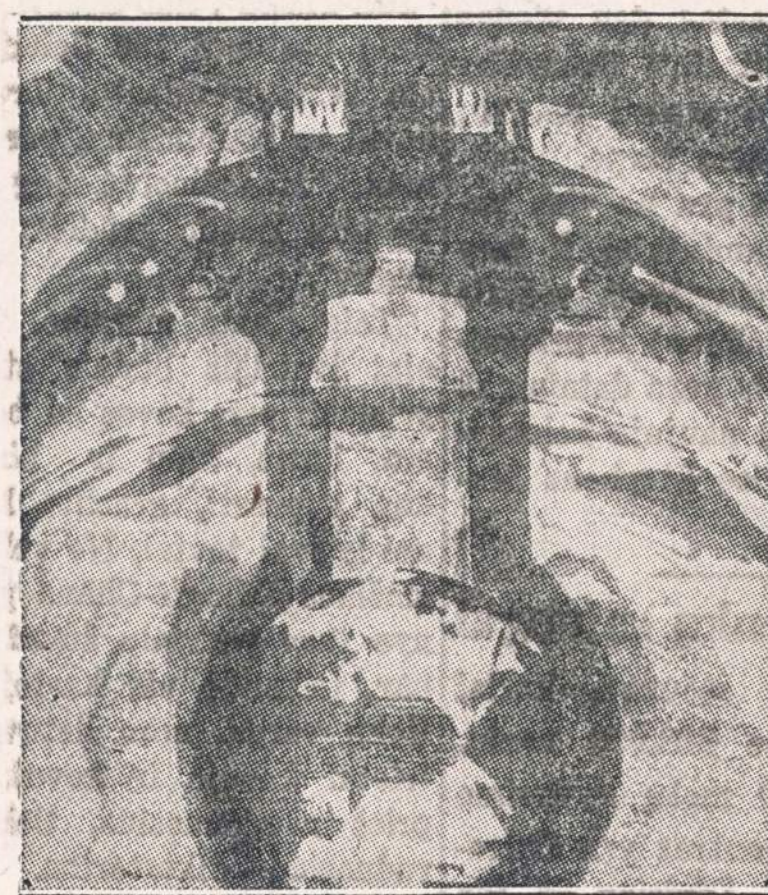
Ir jau tada į vieną tamsų kapą
Su rudens migla, lietum ir lapais,
O ir su jais nueit ramiai kartu —

rutai — geruliai; *gotai* — gudi, hetitai. J. Gabrys iberų kalbą laiko indoeuropietiška ir giminiška lietuvių-hetitų kalboms, nes visose trijose kalbose esą panašiai sudaromi vardai, turime vardų su galine *-as*, pvz.: *ib. Andas*, *het. Zidas*, *liet. Mikas*; *ib. Vardulis*, *het. Kikulis*, *liet. Turtulis*; iberų krašte randa upėvardžių su priesaga *-uba, -upa, -uva, -ava*: *Salduba* — *Saldupė*, *Corduba* — *Kartupė*. Net pats *Pirėnų* pavadinimas galis būti etimologizuojamas *per+eina*. Vykstama su lietuvių kalbos žodynu į kitus kraštus, ir ten visai lengvai ir greitai išaiškinamos vietovardžių bei tautovardžių reikšmės. Štai dar keletas pavyzdžių: *keltai* — kelti, tai "persikėlę žmonės"; *ligurai* — lygumų gyventojai; *piktai* — pikti žmonės; *skotijos piktai* dar buvo vadinami *Cathluni*, populiarba *Cruithniti*, *Cruithnig* — tai "karvingi žmonės" (plg. *kautis, ker-tu*); *Alpės* — lipiti; *britai* — bristi; *venedai* — prie vandens gyvenę žmonės; *istevones* — iš + *tev* + *(žm) ones*, t. y. "expatriuoti žmonės"; *hermiones* — geri + *(ž) monės* ir t. t. ir t. t.

Taigi, kaip matome, visa labai lengvai išaiškinama, be didesnio galvosūkio, be sunkių lyginamojo kalbų mokslo studijų. Apskritai, mėgėjai visada stveriasi aiškinti sunkiai įveikiamas problemas ir nemėgsta palikti neišspręstų klausimų.

2. Trumpos išvados

Iš šios apžvalgos matome, kad labai ilgą laiką lietuvių kilmės klausimas buvo sprendžiamas diletanitiškai, nedaug kas bandė tą problemą moksliškai panagrinti. Čia veikė įvairios priežastys: laiko trūkumas, politinės aplinkybės ir tautiniai jausmai. Tos pačios dvasinės srovės, kurios vienu ar kitu būdu veikė mokslo kitur, palietė ir mūsų kraštą. Čia, be to, labai didelį vaidmenį vaidino krašto politinės aplinkybės. Po Liublino unijos Lietuva

MIKALOJUS K. ČIURLIONIS — "Pasaka" 1875—1911

J. JAZMINAS

SKERSAI KANADA

— Well, well, turėtum dar vieniems metams pasirašyti sutartį, — juokėsi "gango oldtimeriai", kai vienas DP birželio 10 d. vakare kalė paskutinį "spalną" ir keletą kartų tvostelėjo pro šalį.

Jau seniai prieš birželio 10 dieną — mūsų sutarties pabaigą — visi "gango" DP buvome pradję ruošti į kelionę. Vieni manė keltis į artimesnius miestus, kur jau buvo įvairiais ryšiais susirūšę, o kitus viliojo tolimi ir nežinomi didmiesčiai. Vakarais gulėdami CPR vagone, dažnai svarstydavome kelionės galimybes, darydami įvairius projektus, kaip pigiau pasiekti kelionės tikslą.

Geriausią būtų visiems susidėjus nusipirkti "karą", — kažkaip vieną vakarą tarstelėjau.

Šita idėja tuoj rado karštų pritarėjų, ypač kad savo tarpe turėjome ir soferį. Palaikytą "karą" galima gauti už 300 dolerių, svarstėme, nuvažiuavus jį galima parduoti už 150, penkiems žmonėms kelionė kaštuotų po 30 dolerių, plius kitų išlaidų po kokius 5 dolerius. Tai, skaičiavome, būtų per pus pigiau, negu važiuoti geležinkelio, o be to, ir kelionė būtų įdomesnė.

— Tai puikus sumanymas, kurį būtinai reikia įgyvendinti! — šaukė kai kurie entuziastai.

Bet aš pats šio sumanymo praktiškumu labai abejoju.

Dalykas toks, kad mūsų gangas stovėjo Yoho slėnyje Canadian Rockies kalnuose, tai yra Britų Kolumbijoje, provincijoje, gulinčioje prie Ramiojo vandenyno. O vykti mes norėjome į Montrealį ir Toronto, kurie yra nepertoliausia nuo Atlanto vandenyno. Aš labai abejoju, ar tokios mašinos, nupirktos už 300 dolerių, netektų kur nors kelyje palikti.

Galų gale, visi nutarėme pasirinkti tikresnę ir patogesnę susisiekimo priemonę — geležinkelį, bet likimas norėjo kitaip.

Atvykę į artimiausią mūsų centrą — garsų Calgary miestą — čia sutarties pabaigtuves nutarėme atitinkamai paminėti, su visais draugais ir draugėmis atsisveikinti. Dalykas toks, kad į tą tolimą Calgary miestą tas pats likimas atbloškė ke-

vis kaskart labiau ir labiau nuėjo savaranikiškumo, Lietuva, būdama sujungta su Lenkija, yra priversta dalintis vietodu likimu. Vis nauji karai su kaimynais, vidaus networka Lenkijoje veda prie abiejų kraštų katastrofos. Ipe trečiojo Lenkijos-Lietuvos valstybės padalinimo 1795 m. Lietuva atitenka Rusijai, o jos vakarinė dalis už Nemuno — Prūsams, Vokietijai. Toliau vėl sukilimai, represijos nepaprastai nuvargina žmones. Tais visais neramiais laikais vis atsiranda žmonių, kurie kovoją dėl Lietuvos laisvės ir uolat žadina tautinę lietuvių sąmongę. Tokių didesnių tautinių sąjūdžių metu ypatingai domimasi gimtąja kalba, praeitimi ir visa tuo, kas tik yra lietuviška. Praeitis idealizuojama, iškoma kiek galint garbingesnės senovės bruožų. Tą darbą daugiausia dirba entuziastai, jausmo, bet ne mokslo žmonės, todėl ir jų darbo vaisiai, žiūrint mokslo akimis, dažniausiai yra diletanitiški. Rimty savų mokslininkų ilgai neturėjome. Tik mūsų amžiaus pradžioje atsiranda eilė mokslo žmonių, kurie, nusi-metę jausmų skraistę, pradeda dirbti gryną mokslinį darbą. Ir lietuvių kilmės klausimas nušviečiamas kita šviesa.

(GALAS)

letą gražuolių lietuvių, su kuriomis mums, "gango" žmonėms, retkarčiais tek-davo susitikti. Tie susitikimai daugeliui il-gam praskaidrindavo nuotaiką, būdavo paskui neišsenkamas šaltinis atsiminimų ir kalbų. Tie susitikimai kai kam turėjo met rimtesnių pasekmių... Bet ne apie tai reikalas.

Šitą paskutinį subūvimą, kaip ir daugelį kitų subūvimų, darėme vienos senos at-eivės, plačiai žinomos Calgary lietuvių tar-pe, namuose. Ir štai, kai kėlėme įvairius tostus, malonioji šeimininkė iš grėtimo kambario tarė:

— Kas norite važiuoti į Toronto, čia vienas lietuvis važiuoja savo "karu", tai jįs ir jįs gali paimti. Pakalbėkite su juo...

Su tuo lietuviu greit susikalbėjome. Po-nas P., senas Kanados lietuvis, buvęs gele-žinkelio darbininkas, soferis, prekybinin-kas ir t. t., dabar pasitraukęs nuo visų bi-znių, turėjo pinigų ir gražią mašiną. Jis da-bar važiuavo į Toronto savo reikalais ir maloniai sutiko mus drauge paimti, su sąlyga, kad truputį primokėsime už ben-ziną.

Iš Calgary mes išvykome apie 10 valan-dą rytė, po to, kai malonusis P. suvežio-jo į stotį mūsų bagažą, kurio viso į karų sukrauti negalėjome. Paskui pasisukome pora gatvių ir štai jau dumiame lygiu meksfaltuotu plentu...

Išvažiuavau iš Calgary beveik su tokiu pat jausmu, su koku prieš 6 metus išva-žiavau iš Vilniaus. Sudie, mieste... Bet ne apie savo jausmus manau čia rašyti.

Išvažiuavus, iš karto kelias buvo visai geras, bet netrukus prasidėjo žvyras. Po-nas P. paaiškino mums, kad jis į Toronto paprastai važiuoja per Jungtines Valsty-bes, nes ten keliai esą žymiai geresni, be-to, ir benzinas žymiai pigesnis. Bet jis abejoja, ar amerikiečiai mus vargšus DP praleistų pro savo šalį...

Dėl tų kanadiškų kelių reikia pasakyti, kad jie yra tikrai blogi, bet mes daugel-je vietų matėme, kaip jie yra taisomi — platinami, liejami smala — ir, gal būt, po kiek laiko kanadiečiams, važiuojantiems iš vakarų į rytus, nebereikės sukti per Jungtines Valstybes.

Kanada yra labai mažai apgyventas kraštas — tai matėme visą kelią. Vienur ty-so didžiulės plikos prerijos, kur kiek akis užmato, nėra jokio žmogaus gyvenimo ženklo, kitur vėl be pertraukos tyso tan-kūs miškai. Tik pro tarpiais yra susikūru-sios žmonių gyvenamos salelės.

Prerijose, tarp Albertos ir Saskatche-wano, paprastai trūksta drėgnės. O šie-met čia buvo prasidėjusi tikra sausra. Kai prieš metus važiuavau pro šias vietas trau-kiniių ir vakarus, tai kai kur mačiau di-džiules balas, pilnas laukinių ančių. Da-bar visos tos balos buvo sausos sausutė-lės...

— Žemė čia yra nebloga, — kalbėjo po-nas P., — ir kai yra lietus, kviečiai neblo-gai paauga. Bet kai jo nėra, tai farmeris užkala langus ir keliauja sau.

Nemažai tokių paliktų farmų matėme dabar.

Prerijos pakrastyje p. P. parodė mums ir lietuvių farmą, kuris verčiasi avių au-ginimu. Aplamai, lietuvių yra nemažai iš-siblaškiusių po plačiąją Kanadą. Kai ku-rie jų yra neblogai įsikūrę.

Kai pervažiavę preriją nutarėme apsi-nakvoti tikrai moderniskame Moose Jaw mieste, tai p. P. mus nuvedė į puikų King Hotel, laikomą lietuvių. Jie prieš metus čia nupirkė didžiulius namus ir biznį.

Išvažiuavus iš prerijos, prasidėjo daugia-u apgyventi plotai, bet kai nuo Port Arthuro pasukome šiaurėn, aplink Superior ežerą, tai čia tebuvo ištisi miškai, kuriuose vie-tomis matėsi tik "lumber kempės". Aisi-menu, vienoje vietoje buvo 120 mylių tar-pas nuo vienos gyvenamos vietos iki kitos, ir tai prie plento...

Jau daugiau apgyventos vietos prasidė-jo apie 300 mylių nuo Toronto. Juo labiau artėjome prie jo, juo daugiau visos pa-kelės buvo apstatytos — vasarotojų kabi-nos, miestai, miesteliai. Pagaliau, pats To-ronto su šviesos signalais, su eilėmis le-kiančių mašinų.

Mūsų kelionė truko penkias dienas. Nak-timis nakvojome pakelės viešbučiuose. Di-desnių nelaimių kelyje neturėjome. Tik koki 20 mylių prieš Moose Jaw vakare trūko priešakinio rato spriuklė, bet pa-mažu važiuodami galėjome pasiekti Moose Jaw. Paskui, šiaurės Ontario miškuose iš kažkur atsiradusi vinis flindio į padangą...

Bet tai buvo 1947 metų Chevrolet. Abe-joju, ar taip greit ir be didelių nuotykių būtų būtų atsiradę Toronte, jei būtų mės važiuoją mašina už 300 dolerių.

IŠ LIETUVIŲ GYVENIMO

Lietuvių tautodailė vidurmiestyje

Didžiulėje Marshall Field krautuvėje, ketvirtame aukšte, yra muziejinė įvairių tautų lietuvių kolekcija, kurią lanko ir iš kurios lėšas užsaisako kolektoariai iš visų JAV. Pastebėjusi, kad ten nėra lietuviškų lietuvių, J. Daužvardienė darė žygių gauti lietuviams ten vietą, ir jos pastangų dėka Marshall Field firma jau įsigijo tris lietuviškas lėšas ir davė užsakymų didesniam skaičiui.

Lėšas pagamino, kostiumus išaudė ir aprenė p. Jonė Bobinienė, gyvenanti Bridgeporte. Lėšos, meniškos ir gražios, pavadintos lietuviškais vardais ir pažymėtos jų kilmės vietovės, pvz.: Aldona iš Mariampolės, Gražina iš Šakių, Laima iš Varenos. P. Bobinienė gavo užs-

kymą pagaminti žemaitiškų ir aukštaitiškų lietuvių.

Vadinasi, rastas dar vienas būdas išpopuliarinti lietuvišką tautodailę ir išgarsinti lietuvių vardą amerikiečių tarpe.

P. Bobinienė yra ne vien patyrusi lietuvių gamintoja; ji taip pat audžia lietuviškus raštus pakaklinius (šalikus) ir priegalius. Ji yra ir gera dainininkė — p. Sodeikos naujojo kolektyvo narė ir Alice Stephens Singers choristė. N.

70 metų lenkų sąjunga

JAV lenkų sąjunga, kuriai priklauso apie 322,000 narių, mini savo 70 metų gyvavimo sukaktį. Jos centras yra Chicago, 1520 W. Division St. Čia leidžiamas ir jos organas dienraštis "Zgoda", redaguojamas Karolio Piatkiewicz.

Tremtiniai siunčia Trumanui \$103

Simas Urbanas, kaip praneša rugs. 27 d. laidoje Chicago "Sun-Times", nuo lietuvių tremtinių pasiuntė 103 dolerių vertės čekį prezidentui Trumanui kovai su komunizmu, pareikšdamas: "Mes žinome, jog ši aukšta tiera smėlio grūdėlis okeano dugne".

Taigi, kaip matome, tremtiniai įvairiais būdais stengiasi prisidėti prie kovos su bolševizmu, kuris, kaip ir biznieriama suprasti, grąšina kiekvienam laisvai tautai. Ne veltui XX amžiaus Džingis-Chano palikuonys juos įvairiaiap šmeižia. Dabar, įsikandę vis kartoją kryžiojų vardą, nors lietuviai patriotai kovojo ir kovoja tiek prieš raudonuosius, tiek prieš rudosius diktatorius. Rodos, kad ne tie tremtiniai, bet tėvelis Stalinas, "mielasis Joe" susitarė su kryžiuoku Hitleriu Lietuvą ir kitus laisvuosius kraštus pavergti. Neazijatas

Vienas vakaras mums priklauso...

Taip sako jaunimas

Natūralu, kad jaunas žmogus nori linksintis. Jaunystė tik vieną kartą pro mus praeina. Ir kaip bebūtų išvargęs ir prislėgtas, laisvalaikio jaunam žmogui keliai sparnai, ir jis nori skraidyti. Bet žemės traukos dėsnis stipriai riša mus prie šios ašarų pakalnės plutos, ir i aukštumas pakyla tik mūsų mintys. Tai žmogaus dvasinis veržlumas, nerimas, džiaugsmo jausmo stoka padiktavo jam, kad jis, nors ir prie žemės prilipęs, judėtų, suktyt muzikos garsus ir tuo užpildytų tą džiaugsmo troškulį. Žmogus šoka.

Kai įsigilini, žiūrėdamas į liuliuojančią šokančių minią, padarai išvadą, kad ir tas šokis beprasmiškas dalykas. Kas, rodos, jis gali papildyti žmogų? Visą laiką tas pats ir tas pats. Modernūs masių šokis tikrai nieko, nes jis neišradingas. Jis beveik nemoralus. Bet jaunimas neatleidžiamai pagautas šokio svaigulio. Nieko nepadarysi. Taip buvo ir bus. Jau tokia mūsų prigimtis.

Kad tas laikas nebūtų taip beprasmiškai praleistas, Lietuvos Auditorijos Klubas savo šeštadienių parengimuose visuomet duoda gerą programą. Juk tikrasis menas nuteikia, pakelia žmogaus dvasią, jį papildoma, švelnina, žadina grožio ilgesį, o jaunimą veikia ir auklėjančia prasme. Kita dar štai kokia teigiamybė: geros programos išklaušyti susirenka ir vadinamasis senimas ir jaunieji nėra atitraukti nuo jų akių ir neatiduoti jų vienų likimo valiai.

Be to, tie Auditorijos Klubų šeštadienių parengimai duoda galimybę ir mūsų tremtiniams menininkams savo seklią kasą šiek tiek papildyti. Kaip žinome, jų padėtis nepavydėtina. Šį šeštadienį Lietuvos Auditorijoje girdėsime pačius mūsų žymiuosius operos dainininkus — Antaniną Dambrauskaitę ir Algirdą Bražį.

Mūsų Antanina jau ilgą laiką nesirodė Chicago visuomenė. Po tokios ilgos pertraukos ir po vasaros poilsio gamtoje reikia laukti, kad Antanina suteiks mums didelę staigmeną. Algirdas Brazys, tas didysis optimistas, kaip žinome, visuomet būna geros savo formos ir klausytojų ilgai nepaleidžiamas.

Taigi šeštadienį jauni ir seni, dypukai ir vietiniai rinksis paklausti šių mūsų dviejų žymiųjų dainininkų. E. R.

Ažukui darys operaciją

Juozapas Ažukas, 3301 So. Lituanica Ave., kuris savo name daugelį metų laiko taverną ir plačiai žinomas Chicago lietuvių visuomenėje kaip medžiojimo sporto mėgėjas, rugsėjo 28 d. išvažiuoja į Passavant Memorial ligoninę, 303 E. Superior St., darytis operacijos. J. Ažuko sveikata pradėjo eiti blogyn, ir gydytojas patarė daryti operaciją.

J. Ažukas mano, kad operacija pavyks, ir po poros savaičių jis vėl grįš namo iš ligoninės su geresne sveikata. Senas Petras

Serga A. Misevičius

Ilgametis senas "Birutės" choro veikėjas ir bendradarbis Aleksandras Misevičius pastaruoju metu susirgo. Iš pradžių buvo išvežtas į St. Bernardo ligoninę, bet po poros dienų grįžo namo.

Manoma, kad A. Misevičiui namuose dar kurį laiką teks pasigydyti.

Linkėtina, kad šis veiklus ir nusipelnęs "Birutės" veikėjas greitai pasveiktų. P. S.

Skaitykite ir kitus paraginkite skaityti "NAUJENAS"

PRANEŠIMAI

SLA 129 kuopos susirinkimas įvyks spalio 1 d., 1 val. po pietų, Dievo Apveizdos bažnytinėje svet., prie 18 ir Union gatvių. Įėjimas iš 18-tos gatvės. 3 mėnesius praleidus atostogų kiekvieno nario pareiga yra dalyvauti susirinkime. Kviečia — Užrašų rastininkas.

PRANEŠIMAS
Balys Pakštas su visa savo kapela susidedančia iš 6 asmenų jau atvyko į Chicago, kur ateinanti šeštadienį, lygiai 8 val. vakare, duos šokių sezoną atidarymo premjerą Tremtinių Namuose, 2244 W. 23rd Place. Šokių sezoną atidarys Tremtinių Namuose vyks šokiai minėti kapelai grojant, kiekvieną penktadienį, šeštadienį ir sekmadienį. Šokių pradžia — penktadieniais ir šeštadieniais 8 val. vakaro, o sekmadieniais — 7 val. vakare. Tuo pačiu pranešame įvairiems organizaciniams vienietams, norintiems turėti p. B. Pakšto kapelą savo banketams ar šokiams, prašome kreiptis dėl sąlygų į Tremtinių Namus pas p. A. Kairį, telefoną VI 7-8711.

Simano Daukanto Draugystės mėnesinis susirinkimas įvyks sekmadienį, spalio 1 d., Chicago Liet. Auditorijoje, 3133 So. Halsted St. 1 val. po pietų. Visi nariai kviečiami dalyvauti. — A. Kaulakis, rast.

SUVALKIEČIŲ DRAUGIJOS CHORO DĖMESIUI

Mūsų choro mokytojas S. Kalvaitis prašo visus chorisčius lankyti i choro pamokas penktadieniais 7:30 val. vakarais Gage Parko svetainėje, prie 55-tos gatvės ir Western Ave. Visi prašomi pamokų nepraleidinėti. Kviečiame atsivesti ir naujų narių. Suvalkiečių Draugijos Choras turi daug pakvietimų atlikti programas, todėl visi turi rūpintis stropiai lankyti pamokas. — L. T.

Šv. Petronėlės Draugijos susirinkimas įvyks spalio 1 d., 1:00 val. po pietų, šv. Jurgio parap. salėje, prie 32nd Pl. ir Lituanica Ave. Visos narės malonėkite atsilankyti. — Kviečia Valdyba.

LOVEIKIS Siunčiam Gėles Telegramu i Visas Pasaulio Dalis
KVIETKININKAS Gėlės Vestuvėms, Bankietams ir Pagrabams.
3316 SO. HALSTED ST.
Tel. YARDS 7-7308

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINČIA
Gražiausias gėlės dėl vestuvių, bankietų, laidotuvių ir dėl kitų šokių papuošimų.
6901 SO. WENTWORTH AVE.
Tel.: ST 3-2454 ir HU 3-2224

GELININKAS (PUTRAMENTAS)
Linksmumo ar liūdesio valandoje Gražiausias Gėlės ir Vainikai. Reikale pašauk: atvyksim i jūsų namus su vainikų paveikslais išsirinkt.
ROY R. PETRO (Putramentas)
5519 So. Harlem Avenue
PORTSMOUTH 7-9020

URBA Gėlės Mylinčiams, Vestuvėms, Bankietams, Laidotuviems, Papuošimams.
GELININKAS
4180 Archer Avenue
Phone: LA 3-5800 arba 3-5870

George F. Rudmin

Laidotuvių Direktorius

3319 So. Lituanica Ave.
CHICAGO 8, ILL.
Tel. YARDS 7-1138-1139
Patarnavimas mieste ir už miesto ribų.

(Aš perėmiau p. Stanley P. Mažkeikos koplyčią Bridgeporte).

A. PETKUS

Laidotuvių Direktorius

6812 So. Western Avenue
TELEFONAS GROVEHILL 6-0142

1410 South 50th Avenue

TELEFONAS TOWN HALL 3-2109 CICERO, ILLINOIS
KOPLYČIOS VISOSE MIESTO DALYSE

LIŪDESIO VALANDOJ
Sukite
MAŽEIKAS & EVANS
Laidotuvių Direktoriai
6845 So. Western Ave. Air Conditioned Chapel and
PProspect 6-0099 Parking Facilities.
Tiesa, kurie gyvena kitose miesto dalyse rasdami koplyčią arčiau jų namų

John F. Eudeikis

Laidotuvių Direktorius

SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

AMBULANCE DIENĄ IR NAKTĮ

4605-07 SO. HERMITAGE AVE.
Visi Tel. YARDS 7-1741-1742

4330-34 SO. CALIFORNIA AVE.
Telefonas LAFayette 3-0727

MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mūsų radio programai šeštadieniais 9:15 ryto. W. G. E. S. 1390 k.

NARIAI

Chicago
Lietuvių
Direktorių
Asociacijos

AMBULANCE
PATARNAVI-
MAS DIENĄ
IR NAKTĮ
★
TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE

LEONARDAS A. EZERSKIS

1646 WEST 46th STREET Phone YARDS 7-0781

LACHAWICZ IR SUNUS

TEL.: VIRGINIA 7-6672 and 6673
2314 WEST 23rd PLACE 10756 SO. MICHIGAN AVE.

L. BUKAUSKAS

10821 SO. MICHIGAN AVENUE Phone PULLMAN 5-9661

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVENUE Phone YARDS 7-4908

PETRAS P. GURSKIS

659 WEST 18th STREET TEL.: SEELEY 3-5711

ALFRED VASAITIS

1446 SO. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYMPIC 2-1003

J. LIULEVICIUS

4348 SO. CALIFORNIA AVENUE Phone LAFAYETTE 3-3572

P. J. RIDIKAS

3354 SO. HALSTED STREET 710 WEST 18th STREET
Telephone YARDS 7-1911

1 Metų Mirties Sukaktuvės

VALORA GLEMŽA
PAGAL TĖVUS RAMANAUSKAITE

Atsiskyrė su šiuo pasauliu 1949 m. rugsėjo mėn. 30 d. 10:30 val. vakare, sulaukusi 29 metų amžiaus, gimusi St. Charles, Ill.
Paliko dideliame nuliūdime savo vyrą Albertą Glemžą, mažytį sūnelį Grikutką, vos sulaukusi 2½ metų amžiaus, mylimus tėvus: motiną Emiliją Ramanauskienę, pagal tėvus Janinutę (kilusią iš Rokiskio apskr., Vozgucių kaimo, Pandėlio vals., tėvą Vladą Ramanauską; pusės seses: Eugeniją Baltušienę ir Selmą ir Emiliją Levickas ir šeima; teta Elžbieta Sokas ir šeima; dėdė Janina Kazė ir šeima ir daug kitų gimininių ir pažįstamų.
Lūdnai atminčiai mūsų mylimos dukrelės bus laukomos gedulingos šv. Mišios, šv. Petro bažnyčioje St. Charles, Ill. rugsėjo mėnesio 30 d. 8 val. ryto.
Visus gimines, draugus ir pažįstamus kviečiame atsilankyti i pamaldas ir pasimelsti už mūsų dukrelę.
Mes Tėvus, mūsų brangioji dukrelė Valyte, niekuomet neužmiršime savo maldomis; Tu pas mus, dukrelė, jau daugiau nebesugrįši, bet mes, anksčiau ar vėliau pas Tave ateisime. Lauk mūsų ateinant, Valyte.
Nuliūdę lieka:
Motina, Tėvas, Sūnus, Vyras, Pusės seserės ir k. Giminės, Pažįstami

STANLEY MONKUS
GYVENO 2147 W. HURON

Mirė 1950 m. rugsėjo 28 d., ryte, sulaukęs 32 metų amžiaus. Gimęs Chicago, Illinois.
Paliko nuliūdę: žmona Ona, pagal tėvus Matuszewski, sūnus Stanley, Jr., 2 dukterys: Annmarie ir Lillian; motina Victoria, tėvas Dominikas; 2 broliai: William, Albert ir jo žmona Wanda; 3 seserys: Jean Wilbert, švogeris Andy; Adela Ribickas, švogeris Al; Anna Nemeck, švogeris Louis; 3 tėtos: Ona Zadelienė, Veronica Sidlauskienė (Waukegan, Ill.); Stanislaiva Petruskienė, Harrisburg, Ill.; 7 pusės seserės, 3 pusbroliai ir jų šeimos, ir kiti giminės, draugai ir pažįstami; Lietuvoje liko dėdė Jurgis Stasitis, teta Magdalena Janauskienė ir jų šeimos.
Priklausė VFW Theodore Roosevelt Post 4023.
Kūnas pašarvotas Gazda kopl., 1922 W. Chicago Ave.
Laidotuvės įvyks šeštą, rugsėjo 30 d. 9:30 val. ryto iš koplyčios i Sacred Heart parap. bažnyčia, Huron ir Oakley Ave., o po gedulingų pamaldų bus nulydėtas i šv. Kazimiero kapines.
Visi a. a. Stanley Monkus giminės, draugai ir pažįstami nuoširdžiai kviečiami dalyvauti laidotuviuose ir suteikti jam paskutinį patarnavimą ir atsiveikimą. Nuliūdę lieka:
Žmona, Sūnus, Dukterys, Motina, Tėvas, Broliai, Seserys, Brolinė, švogeriai, Tėtos ir Giminės.
Laidotuvių direkt. Petras Gurskis. Tel. SEeley 3-5711.

Vienų Metų Mirties Paminėjimas

ONOS ORLAKIENĖS
(pagal tėvus Valatkaitės)

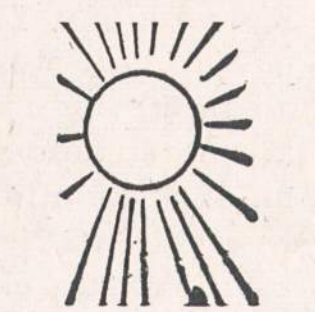
Šių metų spalio 2 d. sueina vieni metai nuo velionės mirties, kuri amžinai ilsisi šv. Kazimiero kapinėse.

Už mirusios vėl įvyks pamaldos spalio 2 d. 7:45 ryte Dievo Apveizdos parap. bažnyčioje, 18-ta ir Union Ave.

Nuoširdžiai kviečiame visus gimines ir pažįstamus atsilankyti i pamaldas, po to atsilankyti i namus 1730 S. Halsted Street.

Nuliūdę: Vyras, Sūnus, Marčios, Anūka, Sesuo ir kiti Giminės.

Vienų Metų Mirties Sukaktuvės

ONA TRUMPAITIENĖ
pagal tėvus Steponaitis

Persiskyrė su šiuo pasauliu rugsėjo 29 diena, 1949 m., sulaukus senatvės. Gimus Tau-ragės apskr., Eržvilko parap., Žukaičių kaime.

Paliko dideliame nuliūdime dukte Petronėlę Kudro, anūkai Helen ir Petras Kudro; sūnus Jonas ir anūkas Raymond, Kingston, N. Y.; 2 proanūka ir kiti giminės.

Jau šiandien metai kaip praeilina i mūsų tarpo mūsų brangi mamytė ir mes negalime Jūsų užmiršti. Išsėks ramiai šaltoj žemelėj. Anksčiau ar vėliau ir mes ateisime. Lauk mus ateinant mūsų brangi mamytė. Nuliūdę lieka:

Duktė, Sūnus, Anūka, Proanūka ir Giminės.

LINKSMĄ ŠOKIŲ VAKARĄ SU PROGRAMA

LIETUVIŲ AUDITORIJOS KLUBAS
3133 SO. HALSTED STREET

Ką žemaitis mano apie Andriulio bylą

Neseniai Senas Petras rašė, ką žmonės kalba apie Andriulio bylą. Aš apie ją negaliu kalbėti, nes gyvenu tokioje vietoje, kurioje neturiu su kuo ta tefna kalbėti, bet aš štai ką apie ją manau.

Visų pirma, kokia stipri ta JAV demokratija, kad ji gali leisti savo priešams griauti jos pamatus. Tik pagalvokite! Andriulis ir šiandien dar gali laisvas važinėti po visą kraštą ir skalyti nebūtus dalykus apie JAV, teismas jau kiek laiko sugaišo ir dar kiek sugaiš aiškinamasis, ar Andriulis komunistas, pavojingas kraštui žmogus ir todėl išsiųstinas. O paklauskite pusę Chicago lietuvų, kiekvienas jų pasakys, kas per paukštis yra tas Andriulis. Tai, gi, byla, rodos, nebegali būti aiškesnė, bet "supuvusios", anot Andriulio, Amerikos teismas laikosi dėsno, kad geriau išteisinti dešimtį kaltųjų, negu neteisti vieną nekaltąjį ir todėl tokiu rimtumu jis svarsto ir šią bylą.

O kaip elgiamasi toje Andriulio garbinamojo "matuškojo Rusijoje" panašiai atsitikimais? Ten tokias bylas sprendžia enkavedistų teismas kaltinamajam nedalyvaui, taigi negalint nei pasiteisinti, nei apsiginti. Jam tik pranešamas sprendimas, kuris yra galutinis. O jei byla atiduodama viešai spresti, tai tik propagandos tikslu ir sprendimas teismui jau iš anksto yra enkavedistų padiktotas.

Antra, kokie durneliai tie mūsų JAV lietuviai komunistai ir tas pats Andriulis! Dabar jie kaip šunys kalija ant kiekvieno kampe apie Rusijos rojų, kurį pamatyti iki šiol tebuvo leista tik vienam Bimbai. Ir tai padaryta visai sąmoningai, nes kas jį pamato, tas iš jo nori, jei dar gali, pasprukti ir niekuomet nebeįėjti. Jei ir dabartiniai lietuviškos kilmės komunistų skalikai patektų į tą rojų, tai kiek jų netrukus savo kailių patirtų enkavedistų rankų švelnumą ir jų teismų teisingumą! Neišvengtu šito ir pats Andriulis. Ir įdomu būtų pamatyti, kokius advokatus jis galės ten pasikviesti.

Taip galvoju turėdamas galvoje tikrus gyvenimo faktus. Pav., Eiserlis, rodos, prieš porą metų pasprukęs iš JAV į rusų okupuotąją Vokietijos dalį, ne Andriulio vertas, o jau paniekintas: nepataikė skalyti—peraukštą ar peržemą toną paėmė, todėl Maskvos ponui nebeįėjusi... ir marsi į šaltąją. Ir tokių pavyzdžių rusų užimtuose kraštuose — be galo be krašto. Tai ir vargšas Andriulis ir daugybė kitų menkesnių skalikų ten atsidūrę patektų už grovų už tai, kad jie kuriuo nors metu per daug ar per mažą skalijo. O jie, durneliai, šito nenori suprasti!

Trečioji mano mintis — ar ir stipri demokratija gali be atodairos leisti knaisioti savo pamatus. Aš manau, kad ne.

Kurią čia dieną Chicagoje Vinča ritosi, rodos, su vokiečiais. Jis, sako, kurį laiką žaidė su savo priešu, leido jam vieną kitą smūgį suduoti, bet kai tas įkūrė, griebė kaip pridera ir metė ant grindų taip, kad tas nebeatsikėlė.

Taip tegali elgtis ir budri demokratija. Ir ji negali leisti save nuolat pešioti, savo pamatus knaisioti, nes galų gale ir viena mažą spyrelį išlaužus gali griūti visas pastatas... ir tada jau

nebe laikas gelbėtis.

Ar iki šiol JAV demokratija visuomet buvo pakankamai budri — toklausimo čia neliesiu, bet šiandien, atrodo, ji jau yra įsitikinusi, kad žiūrės ne tik išrausia pamatus, bet ir išnešioja visokias apkrečiamąsias ligas, todėl ir komunistiškoms žiūrėms čia ateina sunkūs laikai.

Serga

Magdalena Waištorienė, kuri gyvena 10753 So. Wabash, po sunkios operacijos dabar yra South Town ligoninėje, 5701 So. Wood St. Ji yra dukterė žinomų mūsų nuosirdžių veikėjų Magdelenos ir Jurgio Miliūnų. M. Waištorienės vyras ir jų sūneliai labai stengiasi, kad tik jų mamytė pasveiktų. Magdalena ir Jurgis Miliūnai kas dieną lanko dukterėlę ligoninėje, skaičiuoja dienas, kada ji pasveiks ir gryš į savo namelius prie laukiančios šeimos.

Linkiu M. Waištorienei kuo greičiausiai sustiprėti, kad ir vėl linksmumas skambėtų jų namuose. M. Zolpienė

Senujų ir naujų susiartinimo vakaras

Sekmadienį, spalio 1 d., 6 val. vakare Šv. Antano parapijos svetainėje, 1500 So. 49 Ct., įvyks senujų ir naujų lietuvių vienybės ir draugiskumo vakaras, kurio programą sudarys: Lietuvos konsulo Dr. P. Daužvardžio žodis, Lietuvos operos solistės Antaninos Dambrauskaitės ir Amerikos operos solisto Algirdo Brazio liaudies dainų ir arijų koncertas, akompozicijai Byanskui. Be to, Algimantas Pagėgis paskaitys iš savo kūrybos. Taip pat bus taikinių šokių ir kitų Cicerio jaunimo pasirodymų, parengtų išraiškos šokio menininkės Aldonos Valešaitės ir muzikos mokytojos Aldonos Prapuolenytės. Dalyvaus ir jaunutė viešnia iš Indianos Vilutytė.

Šokiams gros Byansko orkestras, veiks turtingas bufetas, bus įrengta lietuviška seklyčia. Pradžią 6 val. vakare, durs bus atidarytos 5 val. Įėjimas \$1.00. Kvietiami atsilankyti visi ciceriečiai ir kitų kolonijų svečiai.

Cicero Liet. Tremtinių Dr. ja

SKAITYKIT IR KITUS RAGINKIT SKAITYTI "NAUJENAS"

"COMICS" PAVOJINGI IR SUAUGUSIEMS

Mrs. Wallace, 20 m., 3417 N. Kildare, laimėjo ištuokos bylą su savo vyru. Ji aukštesniajam teismui skundėsi, kad jos vyras Edward, 24 m., daugiausia laiko praleidžia skaitydamas "Comic Books"; be to, jis svečiai moteriškai pirkęs gėlių, laikrodį ir muzikos dėžę.

VIENTELĖ PROGA, KURI NIEKUOMET DAUGIAU NEPASIKARTOS

Didžiulis išpardavimas Jos. F. Budriks, Inc., 3241 So. Halsted St., Jewely prekyboje. Įmokėti tereikia tik tai dešimtą dalį; jokių takų neskaityti.

Jūs sutapsysite pusę, trečdali normalios kainos, o mažiausiai 20 centų nuo kiekvieno dolerio. Budriks Jewely parodoje užpildo \$63,000 vertės įvairių brangybių: Eilantų, Deimantų, Ziedų su spalvotais akmenimis, Perlų, Auksu, Sidabro papuošalų. Vėliausios mados Sveikatos bei Vokiškų geltono, balto auksu moteriški bei vyriški laikrodžiai: Elgin, Bulova, Longines, Wittnauer, Omega, Moline; laikrodžiai žinomi visame pasaulyje. Visos brangenybės parduodamos grynais ar lengvais išmokėjimais, imant tik dešimtą dalį vertės be jokių takų. Laikė šio išpardavimo visus takus apmoka patsai Budriks.

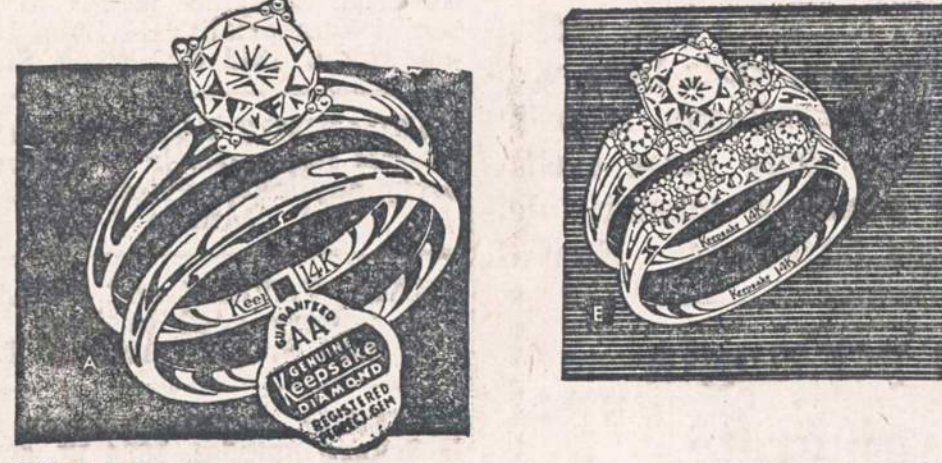
Kalėdoms dovanas pirkite dabar, sutapsysite pusę kainos; įmokėjus \$1.00, išrinktas prekes mes palaikome iki Kalėdų. Prieš Kalėdas kainos pakyla dvigubai.

Moteriškas rankinis, balto 14 kt. auksu, 17 akmenų, vertės \$199.00 \$98.00
Moteriškas rankinis, balto 14 kt. auksu, 17 akmenų, vertės \$168.00 \$84.00
Moteriškas rankinis, laurokrošis geltono auksu, 14 kt., 17 akmenų, vertės \$160.00 \$79.00
Rankinis moteriškas laikrodis, geltono 14 kt. auksu, 17 akmenų, papuostas su 4 deimantais ir 8 rubiniais, vertės \$225.00 \$109.00
Rankiniai laikrodžiai balto ir geltono auksu BULOVA nuo \$22.50
Rankiniai laikrodžiai balso ir geltono auksu ELGINS nuo \$21.50

Rankinis vyriškas 14 kt. auksu, 17 akmenų su puikia auksu apyranke, vertės \$120.00 \$59.50
Rankinis vyriškas, raudono 14 kt. auksu, 17 akmenų, vertės \$100.00 \$49.50
Kišeninis vyriškas 14 kt. auksu su auksu grandinėle, vertės \$75.00 \$37.00
Vyriškas 14 kt. balto auksu su auksu grandinėle, vertės \$65.00 \$32.00
Vyriškas kišeninis 14 kt. auksu, 17 akmenų, vertės \$65.00 \$32.00
Vyriškas rankinis apskritas, ypatingai plonas, vertės \$60.00 \$32.50
Longines rankinis 17 akmenų balto auksu, vertės \$75.00 \$39.50
Pockets Ben kišeninis, vertės \$6.00 \$2.50
Vyriškas baltas laikrodis, apskritas, su puikia grandinėle, buvo \$39.00 \$19.00
Vyriškas geltono 14 kt. auksu, 15 akmenų, su grandinėle, buvo \$35.00 \$18.00
Vyriškas rankinis vandens nebijantis—waterproof, buvo \$35.00 \$17.00
Vyriškas rankinis vandens nebijantis—waterproof, buvo \$49.00 \$29.00
Vyriškas Wittnauer gražus rankinis su apyranke \$27.50 \$13.50
Longines rankinis, 17 akmenų, laikrodis su puikia apyranke, vertės \$3.50 \$1.25
Cigaretoms žiebtuvėliai—lighters, vertės \$29.00 \$14.95
RCA - Victor Phonografas, vertės \$15.00 \$8.95
Columbia Phonografas, elektrinis, išpardavimui, vertės \$10.00 \$2.95
Bulova seninis elektrinis laikrodis, vertės \$25.00 \$12.50
Aristocrat seninis laikrodis užskamamas 8 dienom, vertės \$6.50 \$3.75

PAPUOSALAI:
Moteriškas puikus deimantas auksu žiede, vertės \$20.00 \$14.95
Moteriškas 14 kt. auksu žiedas su deimantu, vertės \$35.00 \$19.95
Moteriškas 14 kt. auksu žiedas su puikiu deimantu, buvo \$70.00 \$39.95
Vėliausio šlifto deimantas, 10 kt. auksu žiede, vertės \$80.00 \$39.95
Gražus didelis moteriškas deimantas, 14 kt. auksu žiede, vertės \$90.00 \$45.00
Vyrams 14 kt. auksu žiedai su puikiais deim., vertės \$125.00 \$62.50
Gimtadienio žiedai su gražiausiais akmenimis, vertės \$9.00 \$4.95
Aukštinės rašomos plunksnų setai, Eversharp, vertės \$20.00 \$10.00
Parker plunksnos Nuo \$2.70 ir aukščiau
Waterman rašomos plunksnos, vertės \$8.50 \$3.95
Shaffers aukštinės rašomos plunksnos, vertės \$9.00 \$4.95
Ball Point paausuta rašoma plunksna, vertės \$3.00 \$0.95
Vokiški 4 spalvų automatiški pieštukai, vertės \$5.00 \$2.95

Jos. F. Budriks, Inc., Baldų, Televizijos, Jewely prekyba, įsteigta prieš 38 metus. Visos prekės garantuotos, nepačius laike keletos dienų grąžinami pinigai. Išpardavimas eina tikrai šiuo adresu:

JOS. F. BUDRIK, Inc.

3241 So. Halsted Street Chicago 8, Illinois

ATIDARA PIRMADIENIO IR KETVIRTADIENIO VAKARAI

Verslininkų pobūvis

Lietuvių Komercijos Rūmai, po vasaros atostogų pradėdami savo veiklą, trečiadienį, spalio 4 d., 6:30 vakare Dariaus ir Girėno salėje rengia susitikimo pobūvį. Pobūvyje po atostogų žada susitikti visi Chicago lietuviai biznierių. Numatoma linksma ir įdomi programa.

Kas norėtų šiame pobūvyje dalyvauti ir arčiau susipažinti su mūsiškiais verslininkais kviečiami atsilankyti. Kvietimus galima gauti pas rūmų sekretorių Dr. K. Drangėlį, 2420 W. Marquette Road, telef. REpublic 7-2266, arba pas bet kurį rūmų direktorių. Pobūvio parengimu rūpinasi W. J. Kareiva, S. Kamensky, A. J. Valonis ir Dr. K. Drangelis.

Tel. Virginia 7-6583

DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West 22nd Street
Valandos nuo 1-3 ir 7-8
Seredomis ir nedėliomis uždyrta.
Subatomis nuo 1-3.
Rez.: 3241 W. 66th Place
Phone REpublic 7-7868

DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
atidare ofisa
10748 SO. MICHIGAN AVENUE
Tel. Waterfall 8-3060
Pirma kasdien nuo 1-4 val. popiet
ir nuo 7-9 val. vak., išskiriant šeštadienį ir sekm., pagal susitarimą.
Rezidencija: 10838 So. Wabash Ave.
Tel. Commodore 4-1187

Ofiso Tel. Virginia 7-0036
Rezidencijos telefonas
BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 v. vakaro
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų
Trečiadieniais pagal sutartį.

DR. I. E. MAKAR
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
11750 So. Parnell Ave.
VALANDOS: nuo 2-4 ir 6-8
Tel.: PULLMAN 5-4777

A. Montvid, M. D.
West Town State Bank Bldg.
2400 WEST MADISON ST.
Val.: 1 iki 3 popiet; 6 iki 8 vak.
Telefonas: SEeley 3-7330
Namų tel. BRUNSWICK 8-0597

DR. STRIKOL
Gydytojas ir Chirurgas
Ofisas 4645 SO. ASHLAND AVE.
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8;
Ser., Sub. ir Ned. tik pagal sutartį
Ofiso Telefonas YARDS 7-4787
Namų Tel. PROspect 6-1930
Jei neatsiliepsite virstumėte telefonai,
Saukite Midway 3-0001

DR. C. Z. VEZEL'IS
DANTISTAS
4645 So. Ashland Ave.
arti 47th Street
Telefonas YARDS 7-2246
Valandos: nuo 9 iki 8 val. vakaro.
Seredoj pagal sutartį.

DR. BRUNO J. ZUBRICKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2951 WEST 63rd STREET
(netoli Sacramento Ave.)
VALANDOS: 2-4 popiet ir 7-9
vakaro, trečiadieniais ir sekmadieniais pagal susitarimą.
Telefonas HEimlock 4-7899
Namų Tel. HILtop 5-2657

KITI LIETUVIAI DAKTARAI
DR. PETER T. BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
6757 So. Western Ave.
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas HEimlock 4-5849
Rezidencija HEimlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Antradi., Ketvirtadi.,
Penktadi., 1:30-4; 7-9 vakaro
Treči., ir Šeštadi. tik susitarus.

DR. B. C. BRUZAS
DANTISTAS
VALANDOS: 10 iki 8.
Trečiadieniais tik susitarus
4003 Archer Avenue
Truputį į rytus nuo California
Tel. YARDS 7-7772

DR. STASYS BUDRYS
IR
DR. MILDĄ BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5946 W. Cermak Rd., Cicero, Ill.
VAL.: 2-5 ir 6-8, seštadi. 2-4 p.p.
Tel. ofiso OL 2-3652, rez. YA 7-8283

Ofiso tel.: YARDS 7-1166
rezid. tel.: DANube 6-1126
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 W. 35th Street
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės.
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30-8:30 val.
kasdien. Atidaryta trečiadieniais ir
šeštadieniais; ketvirtadi. ir penktadi.
tik iš anksto susitarus.
Rezid.: 3247 So. Emerald Avenue

DR. A. JENKINS
PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 p. p.
ir 7:30-9 vak. Šeštadi. nuo 2-4 p. p.
Trečiadi. ir Sekm. uždyrta
Ofiso Tel.: PROspect 6-3838
Rezid. Tel.: VIRginia 7-2421

Ofiso ir Namų Tel. RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis Gydytojas)
3925 W. 59th Street
(Prie Pulaski Road)
VALANDOS: 2-4 popiet, 6:30-8:30
vakarais. Trečiadienį pagal sutartį.

DR. J. MOCKUS
DANTISTAS
7550 So. Halsted St.
Tel. HUDSON 3-2096
OFISO VALANDOS:
10:00-12; 2-5; 6:30-8
Trečiadienį uždyrta
Antradienį ir šeštadi. vak. uždyrta.

DR. EDWARD B. MURASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas:
5452 So. Kedzie Ave.
VALANDOS: 1 iki 4 ir 7 iki 9 kasdien, išskiriant treči., šešt. 2 iki 4
Ofiso Telefonas: GRovehill 6-1321
Rezid. Telefonas VINcennes 6-3900

Emerg. Tel. KEDzie 5-2868
Dr. Emily V. Krukas
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4146 Archer Avenue
CHICAGO, ILL.
Tel. LAfayette 3-3210
Val.: pirm., antradi., ketv. 12-2:30
6-9 vak., penkt. ir šešt. 12-2:30
6234 Archer Road

ARGO, ILL.
Tel. SUMMIT 1580
Val.: pirm., antr., ir ketv. 3-5 v. v.
trečiadi., penkt. ir šeštadi. 3-8 v. v.
DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofiso tel.: HEimlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. tel.: COMmodore 4-8364
10828 SO. WABASH AVENUE
Val.: 2-4 ir 6-8 vak. Šešt. tik 2-4 p. p.
Neturi valandų Trečiadi. ir Sekmadi.

KITATAUČIAI DAKTARAI
Dr. Charles Segal
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4740 So. Ashland Ave.
(2-ros lubos)
Ofiso Telefonas: YARDS 7-0554
Jei neatsiliepsite saukite—
Res. Tel.: Midway 3-2880
OFISO VALANDOS:
Nuo 10 iki 12 val. ryto, nuo 2 iki 4
val. popiet, ir nuo 7 iki 8:30 v. vak.
Sekmadienį nuo 10 v. iki 12 dienoms

NUO UŽSISENĖJUSIŲ, ATVIRŲ SKAUDŽIŲ ŽAIZDŲ IR ODOS LIGŲ

Tie, kurie kenčia nuo SENU, ATVIRŲ IR SKAUDŽIŲ ŽAIZDŲ, jie negali ramiai miegoti ir naktinis miegoti, nes jų užsiseenėjusios žaizdos niešni ir skauda. Kad pašalinti tą niežėjimą ir skaudėjimą senų, atvirų ir skaudžių žaizdų, uždekitė LEGULO Ointment. Jų gydymo o o o ypatybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti naktį. Vartokite jas taipgi nuo skaudžių nudegimų. Jos taipgi pašalina niežėjimą ligos, vadinamos PSORIASIS. Taipgi pašalina porstėjimą ligos, vadinamos ATHLETE'S FOOT, su stabdo džiūvimo odos ir perpyškimo tarpširdžių. Jos yra tinkamos vartoti nuo džiūstančios ir suskilusios odos. Jos yra geros gydulės nuo visų išvirsinių odos ligų. LEGULO Ointment suteiks jums pagalbą nuo nuvargusių, peršamų ir niežėjusių odų, vadinamų LEGULO Ointment yra parduodamas po 75c., \$1.25 ir \$3.50. Pirkite vaistinėse Chicagoje ir apylinkėse arba atsisiųskite money order iš:

LEGULO, Department J,
4847 W. 14th St. Cicero 50, Ill.

JOS. F. BUDRIK, Inc.

Rakandų, Televizijų ir Jewely sandėlis. Namams reikalingų reikmenų: šaldytuvų, skalbiamų mašinų, pečių garsių, anglinių, aliejinų ir elektrinių. Geriausias pasirinkimas Chicagoje. Parduodama lengvais, daliniais išmokėjimais. Atidara Pirmadienio ir Ketvirtadienio vakarais.

3241 So. Halsted Street
Tel. CALumet 5-7237

Lietuviška dainų ir muzikos radio programa leidžiama iš WCFL, 1000 kil. stoties kas SEKMADIENI 5:30 po pietų Chicago laiku.

SOPHIE BARCUS

RADIO VALANDA
IS STOTIES
W. G. E. S.
5000 watts—1390 kil.
Kasdien: Pirmadienį iki Penktadienio nuo 8:45 iki 9:30 ryte.
Ir kas Pirmadienį nuo 7:00 iki 8:00 valandos vakare
Lietuviškos Vakaruškos
Tel.: HEimlock 4-2413.
7121 So. Rockwell Street,
Chicago 29, Illinois

Garsinkitės "N-nose"

